תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · שלטי הגיבורים

שלטי הגיבורים על חולין

רבי יהושע בועז

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שלטי הגיבורים על חולין

רבי יהושע בועז

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שלטי-הגיבורים-על-חולין/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 5
דף א: 6
דף ב. 7
דף ב: 8
דף ג. 9
דף ג: 9
דף ד. 11
דף ד: 12
דף ה. 13
דף ה: 14
דף ו. 15
דף ו: 15
דף ז. 16
דף ז: 16
דף ח. 17
דף ח: 18
דף ט. 19
דף ט: 20
דף י. 20
דף י: 22
דף יא. 24
דף יא: 25
דף יב. 25
דף יג. 26
דף יג: 26
דף יד. 27
דף יד: 28
דף טו. 28
דף טו: 29
דף טז. 30
דף טז: 31
דף יז. 32
דף יז: 33
דף יח. 33
דף יח: 34
דף יט. 35
דף יט: 36
דף כ. 37
דף כ: 38
דף כא. 38
דף כא: 39
דף כב. 39
דף כב: 40
דף כג. 41
דף כג: 41
דף כד. 42
דף כד: 42
דף כה. 43
דף כה: 43
דף כו. 44
דף כו: 45
דף כז. 45
דף כח. 45
דף כח: 46
דף כט. 47
דף כט: 48
דף ל. 49
דף ל: 49
דף לא. 50
דף לא: 51
דף לב: 53
דף לג. 54

דף לג: 54
דף לד: 55
דף לד: 56
דף לה: 57
דף לה: 57
דף לו: 57
דף לז: 58
דף לז: 59
דף לח: 60
דף לט: 61
דף לט: 62
דף מ: 62
דף מ: 63
דף מא: 64
דף מא: 64
דף מב: 65
דף מב: 65
דף מה: 66
דף מו: 67

דף א.

בהלכות ארץ ישראל כתוב דאין נשים שוחטות מפני שדעתן קלה עליהם והתוס' והאשר"י השיגו עליהם וכתבו והוכיחו דיכולות לשחוט לכתחלה היכי שיודעות הלכות שחיטה שפיר וכ"כ הר"ן בראיות ברורות וכמה איסורים יש כגון ניקור חלב וגיד הנשה וכיוצא בהן דסמכינן על הנשים שפיר דבכל מקום שיש בו איסור ידוע ואינן יכולות לתלות שמא לא היה כאן איסור סמכינן עלייהו ולזה הסכימו כל הפוסקים דאשה יכולה לשחוט לכתחלה אם היא מומחה והמרדכי בשם רבינו ברוך האריך לכתחלה להביא כל דברי הלכות ארץ ישראל שכתב אלדד הדני כי כמה וכמה דברים יש בהן בענין שחיטה שלא הביאם התלמוד שלנו ואדרבה מן התלמוד משמע היפך דבריהם ובסוף כתב רבינו ברוך כי כל דבריהם אלה הם חומרות יתירות ולא נהגינן כוותייהו ובשום פוסק שלנו לא תמצא שום אחד מהם. אמת כי ראיתי בדורינו כמה בעלי הוראה שמחמירין שלא להרשות שום אדם לשחוט עד שימלא י"ח שנה כדברי הלכות ארץ ישראל ואולי משום דבקעה מצאו וגדרו בה גדר דכמה דרדקי שכשמרשים אותן לשחוט בינן לבין עצמן בפחות משנים הללו שמקילין הם בשחיטה ולכך החמירו שלא להרשות שום אדם עד שיהיה בן י"ח שנים גמורים דאז גברא בר דעת הוא ולא יקלקל שחיטתו:

לשון ריא"ז

מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי ה' ילכו בם זקנים כאשר נאמרו למשה בסיני וכן בהלכות הזביחה שרמז בהן הכתוב שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך וגו' ולא נאמר כאשר צויתיך אלא על הזביחה וביאוריה והלכותיה נאמרו למשה בסיני כאשר קבלו רבותינו עם שאר תורה שבעל פה דור אחר דור עד משה רבינו וצריך לברך על מצוה זו כשאר כל המצות ואם לא בירך אין השחיטה נפסלת בכך:

לשון ריא"ז

ישראל המומר לכל התורה כולה אינו כעובד כוכבים לפי שזה מצווה הוא על כל המצות כישראל גמור אלא שהוא פושע לפיכך אם היה כשר עומד על גבו וראוהו ששחט יפה בהכשר שחיטתו כשרה כמבואר בקונט' הראיות. והרמב"ם ז"ל כתב דישראל מומר לא' מן העבירות צריך לבדוק לו סכין ואפשר דסבר כיון דחזינן שלאותו דבר עובר אחת מן העבירות שבתורה חיישינן דפקר שלא לטרוח לקיים שום מצוה כהלכתה וכתב עליו ריא"ז ואין שיטת התלמוד כדבריו שלא נאמר זה אלא בישראל החשוד לאותו דבר:

כתב רמב"ם ז"ל מומחה שנשתתק והוא מבין ושומע שוחט לכתחלה וכן מי שאין שומע הרי זה שוחט. בנשתתק כתב שוחט לכתחלה אבל באין שומע כתב הרי זה שוחט ולא

כתב לכתחלה לפי שאין שומע הברכה אין לו לשחוט לכתחלה כדתנן בריש תרומות חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה והכי אמרי' בברכות פ' היה קורא אהא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ר' יוסי אומר לא יצא אמר רב יוסף מחלוקת בק"ש אבל בשאר מצות יצא ותניא לא יברך אדם בהמ"ז בלבו ואם בירך יצא ודוקא בדיעבד אבל לכתחלה לא ובא"ז כתב שאין לאכול משחיטת חרש המדבר ואינו שומע ועוד כתב האלם והערום לא ישחטו לכתחלה מפני שאינם יכולין לברך כדתנן בפ"ק דתרומות חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והערום וכו' ומפרש בירושלמי דאלם וערום משום ברכה ואין אחר העומד על גבם יכול לברך על שחיטה אבל שנים ששוחטין א' מברך על שניהם כדאיתא בתוספתא דברכות עשרה שהיו עושין עשר מצות אחד מברך לכולן:

דף א:

ואפי' ראו אחרים ששחטו יפה ופי' ר"י הטעם משום דכתיב וזבחת ואכלת אותו שהוא בר זביחה אכול מזבחו והרמב"ם פי' משום דכתיב וקרא לך ואכלת מזבחו מאחר שהזהיר שמא יאכל מזבתו אתה למד שזבחו אסור וכתב הרא"ש ואינם דברים של טעם שהתורה הזהירה כשיקרא לך שלא תאכל מזבחו ממה שזבח בתוך ביתו:

סמ"ג סי' ס"ג כתב בשם ר"ת וכן האשר"י ומרדכי והר"ן דאם יודע עיקרי הדינין אפי' אינו יודע הדקדוק שלהן ואם יסתפק ישאל לחכם דשחיטתו כשרה והגהות אשר"י בשם ר"י ומהרי"ח כתבו צריך שידע כל דקדוקי ההלכות והספקות כולן ואם לאו אסור לאכול משחיטתו:

לשון ריא"ז

מי שהיה ידוע לנו שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו בין הוא בין אחרים ואפי' ראינוהו פעמים רבות ששחט בפנינו כראוי הואיל ואינו יודע ענין השחיטה פעמים מקלקל שחיטתו ואינו מכיר בדבר ואלו הן הלכות שחיטה שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור. משפטי הלכות אלו ושיעוריהן וביאוריהן יתבארו לפנינו. ונראה בעיני שאם יודע הטבח הלכות הללו שכתבנו אע"פ שאינו בקי כ"כ בדקדוקיהן ובשיעוריהן מותר לאכול משחיטתו שאם יבא ספק לידו הוא שואל לחכם ממנו. כמבואר בקונטרס הראיות:

הר"ן הביא דעת בעל הלכות שמצריך לבדוק גם אם נשמטו הסימנין ושאר הפוסקים הסכימו דא"צ לבדוק אם נעקרו הסימנין או נקבו דבהא סמכינן ארובא כמו אי"ח טרפות:

לשון ריא"ז

אם לא בדק הסכין לאחר שחיטה ושבר בה עצמות תולין הפגם בשבירת העצמות ואין מספקין השחיטה בסכין פגומה הואיל והיתה הסכין בדוקה קודם שחיטה נאבדה הסכין ולא נבדקה אחר השחיטה כלל אין חוששין שמא פגומה היתה אלא הרי היא בחזקת בדוקה הואיל ונבדקה קודם שחיטה:

לפירש"י הבהמה כשרה ל"ש אם הבהמה גדולה או קטנה דכיון דנשחטה בחזקת היתר עומדת והמרדכי שם הביא כמה דעות דפליגי עליה ועבדי הלכה למעשה לאיסור. ור"פ כתב דהסומך על רש"י בגדיים וטלאים קטנים דלא שכיחי בהו טריפות לא הפסיד והר"ן האריך בזה:

דף ב.

כתב הרא"ש ומיירי בידוע שהוא בן יומו אבל אם אין ידוע לא בעי קליפה דסתם כלים של עובדי כוכבים אינן בני יומן אבל לכתחלה לא ישחוט בסכין של עובדי כוכבים על סמך שיקלוף או ידיח דזימנין דמשתלי ולא קליף וכי פסק ר"מ הלכה כרב דאמר קולף ומכאן היה מצריך ריב"ם לאחר שנקרו וחתכו החלב לחזור ולקלוף בכל המקומות שחתך בסכין דאע"ג דצונן הוא אגב דוחקא דסכינא בלע:

ואין ראיה מכאן דבית השחיטה חם קצת ובהא אמרי' אגב דוחקא דסכינא בלע אבל בצונן גמור לא:

כתב הרא"ש ז"ל יראה דאסור לחתוך בה בשר לכתחלה ולא שיאסר הבשר משום ולא ידבק בידך מאומה מן החרם שהוא נהנה מעבודת כוכבים ולא דמי לנטל הימנה עצים והסיק בו תנור חדש שאסור התנור או אפה בו את הפת בתנור ישן שהפת אסורה ונטל הימנה כרכר וארג בו הבגד דאסור דהבגד כולו נעשה באיסורא אבל הכא בשביל חתיכת הבשר בסכין של עבודת כוכבים לא נעשה כל הבשר באיסור. [תדע לך מדפריך ותיפוק ליה משום שמנונית ואי ס"ד דנאסר כל הבשר א"כ מאי פריך ותיפוק ליה משום שמנונית הא אתא לאשמעינן שנאסר כל הבשר] ואי משום שמנונית לא נאסר אלא מקום החתך ומיהו צ"ע במסוכנת אם ראוי לדמותה להיסק תנור חדש ולאפיית הפת ולאריגת הבגד דשמא היתה מתה אם לא שחטה ויש כאן הנאה מרובה או דלמא כיון שכבר גדלה הבהמה ואינה חסרה כי אם להכשירה לאכילה ע"י שחיטה אע"ג שנהנה הרבה בשחיטה ע"י איסורי הנאה לא אסרו חכמים הנאתה בדיעבד וכן מסתבר והכריע זה בראיות ע"ש:

דף ב:

ודוקא שרוצה לשחוט בה אבל לחתוך בה רותח אפי' סכין ששחט בה כשרה אסור אם לא הודח הסכין מדם אבל לשחוט בה בהמה אחרת לא מתסר הסכין ששחט בה כשרה אפי' בלא קנוח דבלאו הכי מלא הצואר דם וטרידי סימנין לאפוקי דמא. ומיהו אם הודח הסכין או נתקנח בבליתא דפרסא מהני אפי' לחתוך בו רותח ואפי' שחט בו טרפה ודוקא שנאסר הסכין ע"י שחיטה אבל סכין של עובדי כוכבים אפי' לחתוך בו צונן לא סגי בהדחה אלא נעיצה י' פעמים בקרקע קשה כיון שנשתמשו בו איסור כמה פעמים ור"ת היה אומר דסכין של עובדי כוכבים כיון שנכנס בו האיסור ע"י רתיחה לא סגי ליה בהדחה אפי' להשתמש בצונן:

מרדכי פ"ק דחולין כתב בשם ראב"ן דהמנקר החלב ממש לא יחתוך באותו סכין אח"כ הבשר וצריך סכין אחר לבשר אבל בסכין שמנקר בו שמנונית הגיד יכול ג"כ לחתוך הבשר וכן הר"ן הביא דעת האומר שהמנקר צריך ב' סכינים והטור כתב בשם ב"ה ובשם הרשב"א דהמנקר א"צ ב' סכינים ודי לו בסכין א' כי מ"מ נוהגין להדיח הבשר אח"כ ולא הצריכו ב' סכינין אלא למחתך החלבים בעצמו וכן הוא דעת רש"י שפי' מחתך חלבים למכור בשוק משמע דוקא באותו סכין הוא דאסור לחתוך בו בשר אבל בסכין שמנקר חלב הגיד מותר לחתוך בו גם הבשר וכתב הר"ן מיהו נהגו שמנקר יש לו בגד אצל הבשר שמשפשף בו הסכין בכל פעם שחותך החלב ואם חתך הבשר בסכין שחתך בו החלב ממש או שם החלב חם על הבשר איכא פלוגתא. מיי' כתב דלא נאסר הבשר בשביל כך וכן הטור ומ"מ הביא דעת הרשב"א וחולקין עליו דכיון דהחלב נבלע בבשר נאסר הבשר אפי' דיעבד ואנן האידנא שהעובד כוכבים הוא הטבח והוא מחתך הבשר בסכין שמחתך בו החלבים וגם משים החלב של הפרה כשהוא חם על גב ירכי הבהמה מיד אחר הנתוח נראה דסמכינן אדברי מיי' והטור דכל כה"ג הוי דיעבד שאין כח ביד הישראל לעכב עליו ונהגינן בהו היתר ע"י הדחה ושפשוף. גם מה שהעובד כוכבים תוחב סכינו בצואר הבהמה וחותך קצת מן הווריד לאחר שחיטה מיד ה"ל בשוחט בסכין של עובדי כוכבים ולא מצריכין קליפה כלל נראה דסמכינן על דברי המתירין כגון רבינו ומיי' שכתבתי לעיל בהדחה בעלמא וכן כל כיוצא בזה:

הרא"ש והטור והר"ן הביאו דעת הפוסקים שאם שחט הרבה בהמות זו אחר זו וגגע בעצם מפרקת ראשונה ולא בדק הסכין בינתים כולן אסורות חוץ מהראשונה דבעצם הראשונה נפגמה ולהר"ן ס"ל הכי והרא"ש והטור לא כתבו כן אלא מכשירין אותן אפי' נגע בעצם המפרקת בודאי ועוד פליגי הפוסק הנזכר הביא דעת אומר שאם שחט בהמה

א' דוקא ונגע בעצם המפרקת ונמצאת אח"כ הסכין פגום שחיטתו כשרה דהוי כאילו שבר בו עצמות ורוב פוסקים הסכימו לאסור בזה דלא תלינן לקולא אלא היכא ששבר בו עצמות להדיא ויש פוסקים שאם שבר בודאי עצם המפרקת בשעת שחיטה בסכין ונמצאת אח"כ הסכין פגומה דהוי שחיטה כשרה דאז הוי כאילו שבר בו עצמות והביא מרדכי דעות והלכה למעשה כך והרשב"א וב"ה והר"ן והטור האריכו לבטל דעת זה וסברי דאפי' חתך להדיא עצם המפרקת כיון דדרך שחיטה נפגם לא דמי לשבר בו עצמות ואפי' שבר עצמות דרך הולכה והבאה כעין שחיטה כתב הרשב"א דלא הוי כשבר בו העצמות דדוקא שבר הוא דתלינן בעצם נפגם אבל חתך דרך שחיטה לא עביד פגימה. וכתב הרא"ש ואם שחט בסכין שאינה בדוקה ונאבדה שחיטתו פסולה ויראה דטבח שיש לו סכין מיוחדת לשחיטה ומקום מיוחד שמצניעו שם תמיד בחזקת בדוקה תמיד עומדת ואם שחט בה בלא בדיקה ונאבדה שחיטתו כשרה:

דף ג.

פרש"י וז"ל שלא יחתוך בה דבר אחר שלא תפגם ופעמים שיבא לידי איסור שישחוט בלא בדיקה ע"כ וכן כתוב בהגהת אשר"י בשם א"ז והשתא שמעינן מדבריהם דמי שיש לו סכין מיוחד לשחוט בו ובכל פעם לאחר בדיקה מצניעו דשרי לשחוט בו בלא בדיקה אחרת אלא יסמוך על בדיקתו דבשעת הצנעה:

דף ג:

מה שכתב הרי"ף ז"ל והיכא דראה אחד ששחט כתב עליו הרא"ש ז"ל לאו דוקא ראה דהא מייתי ראיה ממצא תרנגולת שחוטה בשוק אלא משום דבעי לסיומי ואזיל ליה לעלמא ולאשמועינן דאי לא אזיל לעלמא לא סמכינן ארוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ובעי למבדקיה וראה אחד ששחט דקאמר פי' שראהו מרחוק ולא היה יכול לידע אם שחט יפה דאי הוי באחרים רואין אותן אפי' לרבינא נמי אי ליתיה קמן דלבדקיה שחיטתו כשרה. ומדברי הרי"ף אין להוכיח אי בעינן מוחזקין. ומתוך דבריו משמע דדין אחד למומחה ומוחזקין היכא דאיתיה לקמן צריך לבודקו וגם לשאל אם נתעלף והיכא דליתיה קמן שחיטתו כשרה מההיא דמצא תרנגולת שחוטה בשוק:

לשון ריא"ז

מצא תרנגולת שחוטה בשוק ואינו יודע מי שחטה הרי זו מותרת לפי שרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ואין חוששין שמא עובד כוכבים שחטו שאין דרכו של עובד כוכבים

לשחוט אלא לנחור וכן מי שאבדו לו גדייו ותרנגוליו ומצאן שחוטין בשוק מותרין והוא שמצאן בבית או בשוק אבל מצאן באשפה שבביתו וכל שכן באשפה שבשוק אסור שי"ל מפני שנתנבלו הושלכו באשפה ורבינו משה אוסר אפי' בשמצאן בשוק ואין שיטת התלמוד כדבריו כמבואר בקונט' הראיות. והקשה בא"ז היאך נאמין לשוחט והא עד א' אינו נאמן באיסורין היכא דאיתחזק איסורא ובהמה בחייה בחזקת איסור עומדת והר' אליעזר ממיץ תירץ דהא דאמרי' דעד א' אינו נאמן היכא דאתחזק איסורא היינו דוקא באנשים ריקים ופוחזים דומה דשנים שהאמינה תורה כמו שהן ובההיא אין עד א' נאמן אבל בעד נאמן וכשר סמכינן עליה ואפי' אשה כדאמרי' בפ' בא סימן ר' ישמעאל מוסר לאמו כללו של דבר כל שהוא בחזקת איסור מה"ת אין קטן נאמן ולא אשה ולא גדול דלא מהימן כבי תרי אבל בדרבנן כגון בשר שנמלח שדם מלוח אינו אלא מדרבנן ויין נסך וכיוצא בו אפי' קטן וכל אדם מהימן כדאמרי' בפ"ק דפסחים גבי בדיקת חמץ:

הרא"ש כתב דקטן מומחה היודע לאמן ידיו אם גדול עומד על גביו שוחט לכתחלה. בינו לבין עצמו בדיעבד שחיטתו כשרה והגהות אשר"י בשם א"ז כתבו דאפי' מומחה ויודע לאמן ידיו אם אין גדול עומד על גביו שחיטתו פסולה:

לשון ריא"ז

ואין מוסרין לשחוט לכתחלה לחרש שוטה וקטן ואפי' אם אחרים רואים אותם לפי שאינן בני דעת ודרכן לקלקל וכן הסומא לא ישחוט לכתחלה ואע"פ שאחרים רואין אותו שמא יקלקל שחיטתו כמבואר בק"ה. ואם שחט ולא קלקל שחיטתו כשרה ואע"פ שאין אחרים רואין אותו וכן לא ישחוט אדם בלילה שמא יקלקל ואם שחט ולא קלקל שחיטתו כשרה ואם היתה אבוקה כנגד. שוחט בלילה לכתחלה:

כתב רש"י בתשובותיו על דבר העופות שהובאו שחוטין ביד העובד כוכבים בלא סימן ובא מעשה לפני רבותי והתירו ואין לי ראיה להתיר דלא נחלקו הכא אלא במקום שהטבחים רובן ישראל שהרי טעם המתירין לפי שרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ואי בעיר שרובה עובדי כוכבים אמרו מה לי מומחין מה לי אינן מומחין הרי שחיטתן נבלה ואחרי שידענו שיש הרבה עובדי כוכבים וערביים שוחטין ואין שחיטת ישראל ניכרת בין שחיטתם לא חלקו בין ארמאי לארמאי ואם סמכו על חתוכה דעובד כוכבים מידע ידיע בטוח אני שלא באה תקלה ע"י בהמתן כ"ש ע"י עצמן ומכאן ואילך [אל] ינהגו כן:

לשון ריא"ז

ישראל שהוא חשוד לאכול נבלה כשאינו מוצא בשר שחוטה והוא הנקרא מומר לאכול

נבלה לתיאבון הרי ישראל כשר (זה) בודק סכינו ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו ואע"פ ששחט בינו לבין עצמו שאינו חשוד לנבל כשיכול לשחוט בהיתר והוא שיודע הלכות שחיטה ואם לא בדק לו הסכין קודם שחיטה בודק אחר שחיטה ואם לא נמצאת פגומה שחיטתו מותרת ואם לא בדק לו סכין לא קודם שחיטה ולא אחר שחיטה אסור לאכול משחיטתו לפי שאינו חושש לתקן סכינו אם היא פגומה שאינו טורח לחזר אחר ההיתר כשאינו מצוי לו וכן כל בדיקה המעכבת השחיטה כגון לבדוק בסימנין אחר השחיטה צריך ישראל כשר לבדוק שחיטתו כמבואר בק"ה. היה השוחט מומר לאכול נבלה להכעיס שאף כשההיתר מצוי לו מניח ואוכל האיסור אסור לאכול משחיטתו אע"פ שבדק לו הסכין אא"כ היה ישראל כשר עומד על גביו בשעה ששחט ואין צריך שיראהו מתחלה ועד סוף אלא אפי' אם היה יוצא ונכנס עליו הואיל ויודע השוחט הלכות שחיטה ירא הוא לנבל מפני ישראל כשר הנכנס עליו כמבואר בק"ה. היה השוחט הזה מומר לערלות שאינו רוצה למול או שהיה חשוד לא' משאר העבירות הרי הוא כישראל כשר לענין שחיטה שאם נחשד לאותה עבירה לא נחשד לשחיטה ולשאר מצות ואם היה מומר לחלל שבת בפרהסיא או שהיה מומר לעבודת כוכבים הרי הוא מומר לכל התורה כולה ושחיטתו אסורה. ונראה בעיני שאף המסורות הם כמומר לכל התורה כולו כמבואר בק"ה. ורבינו משה מצריך לבדוק לו סכין למומר לאחת מן העבירות ואין שיטת התלמוד כדבריו שלא נאמר בודק לו סכין אלא במומר לאכול נבלה לתיאבון שהוא חשוד לאותו דבר כמבואר בק"ה. עובד כוכבים ששחט שחיטתו נבלה הואיל ואינו מצווה על השחיטה הרי שחיטתו כנחירתו. היו ישראל ועובד כוכבים אוחזים בסכין זה מצד זה וזה מצד זה ושוחטים כאחת שחיטתן כשרה שהרי אף בלא כח העובד כוכבים היתה נעשית שחיטה זו ע"י ישראל כמבואר בק"ה:

ישראל המומר לכל התורה כולה אינו כעובד כוכבים לפי שזה מצווה הוא על כל המצות כישראל גמור אלא שהוא פושע לפיכך אם היה ישראל כשר עומד על גביו ורואהו ששחט בהכשר שחיטתו כשרה כמבואר בק"ה. וכן בדברי מז"ה ולא כדברי רבינו משה שעושה אותו כעובד כוכבים:

דף ד.

לשון ריא"ז

השוחט בשבת וביוה"כ אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה ודינו כמבשל בשבת שוגג שוגג אם מזיד מזיד כמבואר בקונטרס הראיות:

לכך היה אומר ר"ת דא"צ למלוח בשר לצלי דאף אם לא פלט כל דמו שרי באכילה ואין לאסור משום שנכנס בו הדם מצד זה לצד זה וחשיב כדם האברים שפירש דלא מבעיא אם נצלה יפה דאז נפלט הדם לחוץ אלא אפי' לא נצלה יפה ולא נפלט כל הדם לחוץ שרי כי מה שיוצא לחוץ נורא משאיב שאיב ליה ומשרק שריק ומה שנשאר בתוכו הוי דם האברים שלא פירש ולא חשיב כפירש מה שהולך מצד זה לצד זה כדחזינן בככר שחתך עליו בשר שהככר אסור מחמת דם הבשר אלמא לא נצלה כל צרכו אפ"ה בשר מותר הלכך לא בעי מליחה לצלי ולא הדחה מיהו צריך שפשוף לפי שאין לקצבים סכין מיוחד לחלבים. ובריש כיצד צולין גבי מולייתא שרי פי' רש"י אע"פ שלא מלחו אלא מעט לצלי משמע מדבריו דצלי בעי מליחה קצת ולא כולי האי כמו לקדרה ודבר תימה הוא דמה מהניא מליחה קצת ועי' בהרא"ש באורך:

דף ד:

לפרש"י ומרדכי שם וכן מלשון הרא"ש והטור משמע להדיא דאסור לשחוט בו אפי' שלא במקום פגימה ואפי' אוחז הפגימה בידו דלמא אתי לשחוט באידך גיסא ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד כשרה ואע"פ דאמרי' גבי נעץ סכין בכותל ושחט בה כשצואר בהמה למעלה דשחיטתו פסולה גם בדיעבד ואפי' אמר ברי לי שלא דרסתי התם היינו טעמא דחיישי' לשמא ידרוס פעם אחרת שכיון שקרוב הדבר לבא לידי דריסה וא"א כמעט להמלט ממנו אבל הכא אפשר שפיר לשחוט חוץ לפגימה ועוד שאוחז הפגימה בידו לא גזרינן כולי האי ולפחות בדיעבד שחיטתו כשרה והר"ן וסמ"ג והגהות מיי' כתבו דלכתחלה יש להתיר ע"י קשירת המטלית ע"ג פגימה ואין לגזור כאן שמא ישחוט בלא מטלית דיש הכירא גדולה ולא יטעה:

לשון ריא"ז

השוחט בסכין שצדו אחד חלק בלי שום פגם וצדו השני יש לו פגימות כגון מגל שחיטתו כשרה ולכתחלה לא ישחוט בה שמא ישחוט במקום הפגימות ששחיטתו פסולה וכ"ש סכין שיש לו פגם לא ישחוט מן הפגם ולהלן שמא ישחוט במקום הפגם ואם קשר מטלית על הפגם שותנו בו ואין חוששין שמא יתיר המטלית מעל הפגם וישחוט בו כמו שביאר מז"ה בפסקיו:

לדעת הרא"ש והטור כל תלוש ולבסוף חברו אם בטלו שחיטתו פסולה אפי' בדיעבד ומיי' פ"ק מהל' שחיטה לא הזכיר חלוק זה כלל:

לדברי הרשב"א הא דמכשרינן בעוף בשצואר עוף למעלה דוקא בעוף שהוא קל אבל בעוף שהוא כבד כגון אווזות וכיוצא בהם דינן כבהמות ואסור והטור פליג עליה וכתב דאין חילוק בין עוף לעוף דכולן כשרין:

רש"י והרא"ש והר"ן הסכימו דאפי' הן כולן מסוכסכות כיון שהפגימות רבות שחיטתו פסולה אף בדיעבד. וב"ה כתב והביא דבריו הטור דאם הם מסוכסכות כשרה בדיעבד אם שחט בענין שלא נגע בעוקץ הפגימה אלא מיירי שהן אוגרות דאז פסולה אף בדיעבד ומדסבירא ליה לרבינו שאין עוקץ הפגימה קורעת דרך ירידה כדבעינן למימר לקמן בס"ד י"ל דס"ל לרבינו אפי' כדברי ב"ה דאם הפגימות הם מסוכסכות אינה פסולה בדיעבד וכן נראה דעת מיי' וסמ"ג מסכימין לפי' רש"י ומיהו שמגל קציר פסולה בכל ענין אליבא דכולהו:

דף ה.

לפי' רש"י והתוס' והרא"ש וסמ"ג וטור סבירא להו דהדין כך שאם אין לסכין אלא עוקץ אחד דהיינו פגימה מסוכסכת אם קיימא הפגימה ארישא דסכינא והוליך ולא הביא בענין שלא חתך אפי' העור עד שעבר כל הפגימה או אם היא עומדת אצל הקתא והביא ולא הוליך שחיטתו כשרה אבל אם הפגימה המסוכסכת עומדת באמצע הסכין אפי' אם העוקץ כלפי ראש הסכין בכל ענין פסול ורבינו ומיי' וכן דעת שאר הגאונים הוא כך שאפי' הפגימה באמצע הסכין אפי' אם העוקץ כלפי ראש הסכין כשר אם הוליך ולא הביא שאין עוקץ הפגימה קורע אלא בפוגעו בסימן ולא בשיורד ממנו ואם העוקץ כלפי זנב הסכין אז כשר אם הביא ולא הוליך ומדברי ב"ה שכתבתי לעיל משמע דגם לדידיה הכי סבירא ליה מדהכשיר סכין שיש בו פגימות הרבה שכולם מסוכסכות אם שחט בענין שלא נגע בעוקץ הפגימה:

לדברי מיי' וכן הר"ן מביא דעת הרמב"ן וכן נראין דבריו דשיעור פגימה הויא כל שהוא ובלבד שתחגור בה כל שהוא אפי' היה הדבר שחוגר בה חוט השערה והרא"ש שם פסק דלעולם אינה נקראת פגימה עד שיהיה הדבר החוגר בה צפורן דכדי חגירת צפורן בעינן והכי משמע ליה דברי רבינו וכ"פ הטור וכן מטין דברי סמ"ג:

לשון ריא"ז

טבח אע"פ שיודע הלכות שחיטה צריך להראות סכינו לרבו או לחכם שבעירו מפני כבודו של חכם בד"א בזמן ששוחט בה לאחרים או ששוחט למכור בשר לאחרים אבל בששוחט לאכול בביתו א"צ ואם קונה ב"ה אכילתו במעות הרי הוא כשוחט לאחרים.

שחט לאחרים ולא הראה סכינו לחכם אם נמצא סכינו יפה משמתין אותו בלבד מפני כבודו של חכם ואם לא נמצא סכינו יפה משמתין אותו ומעבירין אותו ממלאכתו ומכריזין על כל הבשר ששחט שהיא טרפה וכן טבח שיצאה טרפה מתחת ידו משמתין אותו ומעבירין אותו ממלאכתו ופוסלין אותו לעדות ואין מכשירין אותו עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבדה לבעלים בדבר חשוב או יוציא משלו טרפה מתחת ידו בדבר חשוב ודינם שוה ונ"ל שאם נמצא סכינו יפה ורצה החכם למחול מוחל שחכם שמחל על כבודו כבודו מחול:

וכתב הרא"ש והאידנא נהיגי שאין מראין סכין לחכם כי בימיהם היו הקצבין שוחטין בעצמן כדאמרי' האי טבחא דלא סר סכינו וכו' והשתא נהוג בכל גלות ישראל שאין מאמינין לקצבים וממנין אנשים ידועים על השחיטה ועל הבדיקה ולהם מחלו חכמים את כבודם כי הן זריזין וזהירין ומתוך כך נתבטלה בדיקת החכם לגמרי אף לאדם השוחט בביתו אע"פ שאינו נכון כי הרבה צריך ישוב דעת ויראת שמים לבדיקת סכין:

מיי' וסמ"ג והרא"ש וטור והר"ן כולם הסכימו לדעת רבינו שאפי' שחט בתוך החיטים אם שייר מהם כל שהוא לצד הראש הרי זו כשרה שהרי שחט משפוי כובע ולמטה שהוא המקום הראוי לשחיטה ואם לא שייר מהם כלום אלא שחט למעלה מהן הרי זו מוגרמת ופסולה וראבי"ה ורבינו שמואל הסכימו שאם נגע בחיטי משהו הרי זו מוגרמת ופסולה:

דף ה:

כתב המרדכי בשם רש"י ובשם רבינו ברוך דסגי לכתחלה בשחיטת סימן אחד כרבינו. ומיי' וסמ"ג וטור והרא"ש והר"ן כולם הסכימו דגם בעוף צריך שיתכוין לשחוט ב' סימנין וזו היא המצוה המעולה בשחיטה והוסיף הר"ן בשם הראב"ד ורבינו משולם שאם לא שחט כל הסימנין צריך לחתכו בשעה שהדם חם ואם לא עשה כן צריך חתיכת אבר אבר אפי' בעוף:

לדברי הרי"ף וסמ"ג והרא"ש והטור דס"ל דרוב דמים שבבהמה ושבעוף נגררין אחר הורידין שבצואר ואין המלח ולא האור שואב כל הדם שבהם הלכך עוף שדרך לצלותו שלם צריך לשחוט הורידין כדי שיצא הדם ולא שהורידין הם בכלל שחיטה שהרי אם שהה או דרס בהם כשרה אלא שצריך לנקבם בשעת שחיטה בעוד שהדם חם שלא תתקרר בתוכו ואז לא יוכל לצאת. לא חתכן בשעת שחיטה אם נתח העוף לאברים שרי לצלותו אבל לא יאמר לא אחתכם בשעת שחיטה ואחתכם לאברים דחיישי' שמא לא ינתחנו כיון שדרך לצלותו כאחת וכן גדיים וטלאים שרוצה לצלותן כאחד צריך לחתוך

וריידיהן וכ"ה דעת התוס' וכן דעת כל הפוסקים חוץ ממיי' שבשום מקום מחבורו לא הזכיר חתיכת נקיבת וריידין כלל ובפי' המשנה (מגיד משנה) פסק (להביא ראיה) דאין הלכה כר' יהודה דמצריך שחיטת וריידין וכן מוקי מגיד משנה דברי מיי':

כתב הרא"ש והא דתניא בתוספתא ר' יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הורידין לאו דוקא פוסל בדיעבד אלא כלומר אוסר לכתחלה לשחוט בלא נקיבת הורידין שמא יבא לצלותו כולו כאחד:

דף ו.

רש"י פי' דאפי' לא היינו מסופקים באותו לכלוך דם שהיה משום ספק דרוסה כי היינו תולין אותו בכלבא או קניא גרמו לאותו הדם שיצא מ"מ היה צריך בדיקה משום חשש נקובת הושט או פסוקת הגרגרת ומש"ה לא היה צריך בדיקה כי אם במקום הקנה או הושט ולא כנגד כל חלל הגוף וכן אם לא היה הקנה רובו פסוק לא היינו מטריפין אותו מה שלא היה הדין כן אילו היינו חוששין לספק דרוסה וריב"א כתב דהא דהצריך לאותה אווזא בדיקה היינו משום ספק דרוסה דאלולי כן לא היינו מצריכין בדיקה לסימנין משום ספק נקובה והלכך לדידיה עוף הבא לפנינו וצוארו מלוכלך בדם וברור לנו שאין לחוש לדרוסה כלל יש לנו להכשירו זולת בדיקה כלל דלא חיישינן לנקובה:

דף ו:

לדעת רש"י אם לאחר שהתחיל אחד לשחוט מעט הניח זת המקום ושחט למטה או למעלה ממנו באותו צד עצמו ויש רוב במקום אחד אפי' אין הרוב במקום הראשון אלא במקום השני או במקום השלישי כשר ואע"פ שאין השחיטה מפורעת ובתוס' פירשו דהיכא שלא שחט הרוב במקום אחד כגון שהתחיל לשחוט ונתהפך הסימן וגמר שם ובין שניהם רוב כשרה בין בקנה בין בושט ובין אם שני החתכים שוים בהיקף אחד בין אם היו שני בני אדם ששחטו בשני סכינין ואחד שחט הושט בלבד ואחד שחט הקנה בלבד זה שלא כנגד זה כשרה וזה דעת הרא"ש והטור וסמ"ג והר"ן והרשב"א ומרדכי והגהות מיי' ורוב הפוסקים כן הסכימו דכל עוד שרוב הסימן שחוט ברוב חללו או רוב היקפו אפי' אין הרוב כולו שחוט במקום אחד כשרה דמצטרף ברוב חללו וכן עשו מעשה הרבה מן הפוסקים להתיר כמבואר בהגהות אשר"י שם שבפראג ובמאגנצא היה מעשה שהתחיל הטבח לשחוט ונדחה ידו מאותו מקום וגמר השחיטה למטה והכשירו גאוני הדור:

דף ז.

מיי' כתב דוקא החליד במיעוט קמא דסימנין הוא דהויא פסולה כגון שהחליד תחת מיעוט ראשון ושחטו ממטה למעלה ואח"כ גמר השחיטה כדרכה או שחט רוב סימן אחד בבהמה והחליד הסכין תחת מיעוט הנשאר ושחט סימן השני אבל החליד במיעוט בתרא כשר וכ"ה דעת ר"ת כדאיתא בתוס' ובאשר"י באורך וכ"ה פי' רבינו אושעיא שהביא הרא"ש וסמ"ג עשין ס"ה וכן דעת הר"ן והאריך בזה מאד לברר דהאי בעיא דהחליד במיעוט סימנין מהו דסלקא בתיקו לא קאי אלא אמיעוט קמא אבל אם החליד במיעוט בתרא כשרה ורש"י שם הוכיח דהאי בעיא מיירי במיעוט בתרא ואפי' החליד במיעוט בתרא פסולה וכתב הרא"ש דבאשכנז וצרפת נהגו כדברי רש"י וכן דעת הטור והכי כתב המרדכי שם דכיון דרבו הדעות בהאי פירוש ראוי להחמיר כדברי רש"י וכי היכי דפליגי בחלדה הכי נמי פליגי בשהייה ופי' רבינו אושעיא דבעיא דשהה במיעוט סימנין קאי אשחט בסכין רע והכי קא מבעיא ליה אם שחט רוב אחד בבהמה והוליך והביא כל היום על המיעוט הנשאר מהו דלמא בהא מכשירין:

הר"ן והרשב"א כתבו בשם המפרשים דדוקא כשרוצה להתיז כולו הוא דבעינן האי שיעורא אבל בחתיכת סימנין לא בעינן כולי האי דבכל שהוא הן כחתוכין דס"ל להני מפרשים דהתיז הראש דקאמר מתני' היינו הראש ממש והם הוכיחו שאין דעתם מחוור דל"ש חתיכת סימנין ל"ש חתיכת הראש כל שהוליך ולא הביא או הביא ולא הוליך בעינן שיעור זה בסכין שיהיה ארוך חוץ לצואר הנשחט כמלא צואר אחד:

לפי דברי רש"י משמע דאפי' אם היה מוליך ומביא כהוגן ושחט הסימנין כתקנן אלא שעד שלא הגביה ידו מן השחיטה חתך המפרקת לשנים הוי פסולה וכן משמע ליה לראבי"ה דברי רש"י ועשה מעשה כמו שכתב המרדכי בשמו וכתב מהר"ם דליתא דכיון ששחט הסימנין כתקון לא איכפת לן אם יחתוך אחר כן גם המפרקת או בבשר הבהמה מה בכך מיהו נהגו העולם לעשות מעשה כראבי"ה ואע"פ שהיא חומרא יתירא:

ה"ג והרי"ף ור"ח כתבו דדוקא עוף שוחטין באיזמל קטן בהולכה והבאה אבל בהמה לא ושאר הפוסקים לא חלקו בין בהמה לעוף וכלהו שוחטין אפי' באיזמל קטן כשמוליך וגם מביא:

דף ז:

לשון ריא"ז

ור"מ פוסק כדברי המיקל בשיעור שהייה לשער כדי שיגביה הבהמה וירביצנה

וישחטנה וכן בה"ג ורוב הגאונים פוסקים כדברי המחמיר לשער בבהמה רבוצה כדי שישחטנה לבד ובשל תורה הלך אחר המחמיר כמבואר בקונט' הראיות:

רש"י פסק דאפי' שהה במיעוט בתרא דסימנים דהוי שהייה ופסול ומ"ה כתב דהשוחט רוב אחד בעוף או רוב שנים בבהמה ושוהה למות מוטב שיכה על ראשה במקל ממה שיחזיר וישחוט דאילו חזר ושחט הויא שהייה ופסולה. כתב המרדכי דיש ליזהר כשהתחיל אדם לשחוט עוף וחתך מעט עד שהדם יוצא והגביה סכינו מן הצואר יש לו ליזהר שלא לגמור שחיטתו לפי שיש לחוש שמא חתך משהו מן הושט קודם שהגביה סכינו ושהייה פוסלת במיעוט קמא דושט לכ"ע ואפי' לא הגביה סכינו כי אם מעט יש לחוש דשהיית העוף מועטת הוא מאד דכדי שחיטת רוב סימן אחד בעוף הוא נעשה מהר ואפי' אמר השוחט ברי לי שלא חתכתי אלא מן העור אין סומכין עליו כיון שיצא הדם ואע"ג דקנה סמוך לעור הוא ובקנה אין לחוש במיעוט קמא מ"מ גם הושט לפעמים הוא סמוך לעור ע"י אחיזת סימנין שתופס בהן כשבא לשחוט ואם בא לישאל אתר שהגביה סכינו כיצד יעשה אמרי' לו שחוט הקנה לבדו ולאחר שחיטה יהפוך את הושט ויבדקוהו דושט אין לו בדיקה אלא מבפנים ואם אינו בקי בבדיקה ימכרנו לעובד כוכבים וימיתנו בפניו כדי שלא ימכרנו העובד כוכבים לישראל אחר דטרפה חיה עד י"ב חדש:

לשון ריא"ז

ומז"ה אומר שאף אם שהה קצת מן השהיות הללו בשחיטה מיעוט האחרון של סימן הואיל והתחיל בשהיות קודם ששחט רוב הסימנין אף זו אסורה מספק אבל אם שחט רוב הסימנים בלא שהייה אע"פ ששהה אח"כ שהייה גדולה וחוזר ושוחט מיעוט הסימנים שחיטתו כשרה שאין לך דבר פוסל בשחיטה אחר ששחט רוב שנים בבהמה ורוב אחד בעוף. השוחט בסכין רעה שאינה חדה ואין בה פגם אפי' הוליך והביא כל היום כולו שחיטתו כשרה שהרי לא פסק ולא שהה בתוך שחיטתו ולפי מה שכתוב בספר התרומה בשם רבינו אושעיא צריך ליזהר השוחט בסכין רעה שלא יתעכב כשיעור שהיה בחתיכת מיעוט האחרון של סימן ראשון ששוחט ואע"פ שאינו פוסק שחיטתו כלל שזהו שהה במיעוט סימנין שנסתפקו בו חכמי התלמוד וכן נ"ל נכון כמבואר בקונט' הראיות:

דף ח.

הטור כתב דאם היתה פשוטה וכופפתו דהוי פרכוס וכ"כ מגיד משנה בשם הרשב"א. והרי"ף ומיי' וסמ"ג לא הזכירו זה לפסק כלל:

לשון ריא"ז

ונראה בעיני שאין כשכוש הזנב פרכוס אלא בעוף כמבואר בקונט' הראיות:
לר"י שחיטתו פסולה אם מכוין לעבדה ומיי' והר"ן כתבו דאפי' אינו מכוין לעבדה אלא לרפואה וכיוצא בזה בדברי הבאי שחיטתו פסולה אבל אם היה מכוין לעבדה הוי תקרובת עבודת כוכבים וכן השוחט לשם שר של הרים וגבעות וכו' פליגי לר"י אינו תקרובת עבודת כוכבים אא"כ נתכוין לעובדו ולמיי' והר"ן אפי' לא נתכוין לעובדו הוי תקרובת עבודת כוכבים:

דף ח:

כתב ר"ת דאסור לשחוט בגומא דוקא כשהיא מנוקה מעפר ור"י כתב דאפי' אינה מנוקה מעפר אסור לשחוט בה וסמ"ג והגהות מיימוניות כתבו דנכון להחמיר ובשוחט לתוך גומא בשוק פליגי מיי' כתב דאסור לאכול משחיטתו עד שיבדקי אחריו שמא מין הוא וטור כתב בשם הרשב"א שאע"פ שאסור לעשותו אין שחיטתו פסולה שאין מוציאין את האדם מחזקת כשרות עד שיבדק ונמצא חשוד:
התוס' כתבו דכלהו הני דכתיבן במתני' דאם נקבו טרפה כ"ש אם נטלו דהוו טרפה דכל מקום שהנקב פוסל כ"ש אם נטל לגמרי חוץ מן הטחול דאם נטל כשרה ואם נקב בעביו טרפה ולפי זה נטלה המרה טרפה בין בעוף בין בבהמה וכ"כ מיי' דכל אבר שאם נקב במשהו טרפה כך אם נטל כולו טרפה בין שנטל בחולי או ביד בין שנברא חסר חוץ מן הטחול והלכך נטלה המרה טרפה וכ"כ הרא"ש והטור. אמת כי יש מיני עופות שאין להם מרה כמו תורים ובני יונה ואין לאוסרם כיון שכל המין הוא כך ואין ללמוד מהם להכשיר מינים אחרים שאין להם מרה שחלוקין הן במינם אין ללמוד מין משאינו מיגו והר"ן נמי ס"ל הכי וכתב איהו ג"כ דכל ששנינו בו ניקב טרפה כ"ש ניטל וכל ששנינו בו ניטל כשרה כ"ש ניקב ונפסק ושאר לקיות חוץ מן הטחול והכוליא דבטחול נטל כשר ונקב בעביו טרפה ובכוליא ניטל כשר וכן ניקב כשר ולקוי טרפה. וכן הסכימו כולם דהיכא שאין לה מרה כלל טעמינן לה בדוכתא אם יש בה טעם מרה כשרה בידוע שנבלעה במקומה ואי לא טעים לה טעם מרירא כשהיא חיה יצלוה ואי בלע בגויה יהיב בה טעמא וכן אם נמצאו שתי מרות טרפה מטעם דכנטול דמי ואם היא אחת ונראית כשנים נוקבין אותה ואם שופכות זו לזו אחת היא וכשרה ואם לאו שתים הן וטרפה ובמרדכי שם לא ס"ל האי חלוק אלא אע"פ שנקבה המרה טרפה אם נטלה כשרה הלכך

כשאין להם מרה כלל כשרה וכן כתוב בהגהות מיימוני' בשם רש"י ו"ל וגדולי צרפת ורב אלפס שמכשירין בנטלה המרה וכן אם נמצאו שתי מרות מכשירין ג"כ:
לפי דברי רש"י שהביאו הר"ן דוקא אם נתחלף הפנימי הלבן לאדום הוא דהויא טרפה אבל האדום ללבן אי אפשר שיתחלף ואחרים כתבו דדוקא חליף לגמרי דפנימי אדום וחיצון לבן וכו' ועיין בר"ן חוץ משאם נהפכו שניהם ללבן או שניהם לאדום דאז הוי כשרה דהוי כאילו נקבו זה בלא זה ודברי מיי' נראין קצת מסכימים לזה שכתב ושט שנמצא עור החיצון שלו לבן והפנימי אדום בין בעוף בין בבהמה הרי הוא כאילו אינו וטרפה משמע דדוקא בכה"ג שנתחלפו לגמרי הוי טרפה אבל אם לא נתחלף אלא אחד מהם שהיו שניהם או לבנים או אדומים הויא כשרה. וכן כתוב בהגהות אשר"י בשם א"ז. וסמ"ג לא הזכיר כלום מדין זה החילוף והרא"ש והטור כתבו דאפי' שניהם אדומים שניהם לבנים דהויא טרפה ולא דמי לנקב זה בלא זה דהתם הנקב קטן וחבירו מגין עליו אבל הכא שכולו לקוי אינו מתקיים ע"י השני וטרפה:

דף ט.

רש"י כתב שגם לבהמה יש תקנה לשוחטה ואח"כ לבודקה מבפנים דושט אם יש בו קורט דם פסול ואם לאו כשרה ולא חיישינן שמא במקום שדרס שחט דבשלמא גבי נקב איכא למימר דלמא במקום נקב קא שחיט אבל גבי דרוסה כיון דמקומו מאדים אפי' שחט בו יש היכר משהו ולזה הסכים הר"ן. וב"ה והתוס' לא כתבו כן והטור כתב דדבר קשה הוא להתיר בבהמה שהוא מתלכלך מדם השחיטה ואין קורט של הארס ניכר בו:
רבינו כתב דהוי כדי שיתפוס בב' אצבעותיו כלומר צריך להניח כדי שתי אצבעות סמוך לראש ולמטה מזה השיעור ישחוט ששם יהיה הושט וי"א כדי שיתפוס בשתי אצבעותיו משני צדי הצואר וזהו רחב אצבע ורש"י פי' ג' או ד' אצבעות וי"א כדי חודי הצפורנים ועוד יש פירושים אחרים מיהו לא נאמר זה השיעור אלא לבהמה וחיה אבל בעוף הכל לפי גודלו וקוטנו:
הרא"ש פי' דברי רבינו כך דהכי פסק הרי"ף שאם תורבץ הושט והסימנין נתפרקו במקום אחד רובן מן הלחי בנחת כשר אבל אם נדלדלו הסימנין מן הקנה זה מזה ברובן או נקלף הושט מן הלחי ברובו מעט הנה ומעט הנה טרפה ופירש"י הכי הוא תורבץ הושט שניטל מן הלחי ברובו היינו שנקלף הרוב במקום אחד והמיעוט המחובר במקום אחד כשרה אבל סימנין שנתפרקו בכח ברובן מכאן ומכאן והמיעוט הנשאר אינו מחובר למקום אחד טרפה דאותו מיעוט לא הוי חבור ואילו קנה ושט שנתפרקו זה מזה לא הוזכר

טרפות זה כלל והתוס' כתבו בשם ר"ת דסימנין שנתדלדלו ברובן טרפה ר"ל שנתפרק הושט מן הקנה ונתדלדלו זה מזה וכ"כ סמ"ג דדעתו כדעת ר"ת והרי"ף שכתב וז"ל סימנין שנתדלדלו רובן טרפה וכן אם נתקפלו שהרי אינם ראוין לשחיטה אבל אם נתפרק רוב תורבץ הושט מן הלחי הרי זו מותרת שאין התורבץ ראוי לשחיטה עכ"ל:

דף ט:

הא דאמרי' חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר היינו מסברת עצמו אבל אי גמיר מרבי' רשאי להתיר כדאמרי' לקמן ההיא מחטא דאשתכח בסמפונא רבה דכבדא רב הונא בריה דרב אידי טריף רב אדא בר מניומי מכשר אתו לקמיה דרב הונא אמר זילו שקולו גלימא דטרופאי ואמר נמי בסוף פ"ב דנדה ילתא אייתי דמא לקמיה דרבה בב"ח וטמי לה לקמיה דרב יצחק ודכי להו היכי עביד הכי ומשני אגמריה סמיך וכתב ריא"ז ונראה בעיני שלא נאמר כן אלא בחכם שהגיע להוראה ונותן טעם לדבריו אבל אם הוא אומר דבריו בלא טעם או שרוצה להורות כדברי היחיד שאין הלכה כמותו אין שומעין לו:

לדברי רבינו ומיי' משמע דכל שיש בגרגרת דעוף נקבים שיש בהם חסרון כגון שנטל ממנו רצועה וכיוצא בזה דמשערין את החסרון ורואין אם יש בהן כדי שאילו יניחן על פי קנה יחפו את רובו טרפה ואם לאו כשרה ומשמע להדיא מדבריהם דאם יש בגרגרת העוף נקבים כנפה סביב הגרגרת קרובים הנקבים זה לזה דאין משערין אלא בחסרון הנקבים בלבד ולא בבשר שבין הנקבים עם הנקבים ורש"י והרא"ש והטור ס"ל דגם בבשר שבין הנקבים משערינן ואם חופה בין הנקבים והבשר השלם שבין נקב לנקב את רוב הקנה אע"ג שבנקבים גרידא ליכא רובא טרפה וכ"ה דעת הר"ן שם:

כתב ריא"ז ניקב הקנה למטה מן החזה נדון כריאה התלויה בו ובמשהו טרפה וכן הקנה שתלוי בו הלב וכן הקנה שתלוי בו הכבד אם ניקב בכל שהוא טרפה ובעל הלכות כתב שאם נקב חצר הכבד טרפה ונראה בעיני לקיים דבריו שחצר הכבד הרי הוא כקנה הכבד כמבואר בקונטרס הראיות:

דף י.

אבל בה"ג מטריף בניקב א' מן הקרומים או העליון או התחתון ור"ת כתב אם נמצא תולעת בקרום של מוח והמוח קיים ובקרום התחתון אין רושם ולא קורט דם כשרה משמע שסובר כמאן דאמר קרמא תתאה. וטוב להחמיר כדברי ר"ת ז"ל שפסק כלישנא קמא לחומרא דקרמא עילאה בלא תתאה טרפה מא"ז:

רש"י פי' דקנה הלב שניקב שנקובתו במשהו שהוא השומן שיורד בין שתי ערוגות הריאה דבוק בשדרה ומחובר לחלל הלב ואותו הוי במשהו וכתב בהגהת אשר"י בשם מהרי"ח דאע"ג דבכל קנה הלב כי האי איכא נקבים קטנים דהיינו רביתייהו צריך לחלק בין היכא שהחלב אשר שם הנקב הוא טהור או טמא דמנהג הבהמות שיש להם אלו הנקבים החלב טהור סותם אותם ובסתמא כולם כשרים אבל היכא שיש שם נקב ואין החלב טהור סותם אותו זהו דאמר דהוי בנקב משהו ועוד שם בהגה"ה מדברי ראבי"ה דדוקא אם יש שום ריעותא על הלב או בעובי הלב שיש שם קורט דם אע"פ שלא נגע לחלל אבל אם אין שם ריעותא כלל כשרה ומיי' פי' דקנה הלב הוא המזרק הגדול היוצא ממנו לריאה ולדבריו בכל ענין שנקב טרפה:

רש"י פסק קנה הלב המתפצל לכבד שניקב בלבד עד שינטל כולו כדין הכבד כשר ושאר הפוסקים הושוו דאף הוא אם נקב פסול דכל שהוא למטה מן החזה נקובתו במשהו:

י"א נפסק חוט השדרה כנגד עובי הפצול של פרשה שלישית שהיא טרפה וי"א שהיא כשרה והטור הביא כל הדעות ולא הכריע:

מיי' כתב דהוי עד בין האגפים וכן דעת הרא"ש וטור ופי' הרא"ש וכן הטור דפי' בין האנפים ר"ל מאת חלל המקום שהם מחוברין בו בגוף ומשם ואילך לא הוי חוט השדרה ובתוס' כתוב וכ"כ הרא"ש והטור בשם רבינו שמשון דפי' בין האגפים ר"ל עד מקום כלות חבורן בגוף והוי כאילו אמר עד בין שכיבת אגפים על הגוף הוי חוט השדרה בעוף וסמ"ג פסק דשיעור חוט השדרה בעוף הוי עד למטה מן האגפים דהיינו לפירש"י עד סוף עצם של עוף המחובר לגוף וכן שם בהגהת אשר"י מא"ז שפסק עד למטה מכנפיו אפי' במקום שאינו מחובר לגוף העוף אלא נכפל ויושב שם:

מיי' כתב ואם ניקבו קני הכבד והם המזרקים שבו הדם מתבשל שהיא טרפה בנקיבה זו וכתב הטור דאינו מחוור דהא מכשרינן אפי' בנטל כולן חוץ מכזית במקום מרה וכזית במקום חיותא וכ"ש נקב בכה"ג וכן השיג הראב"ד על מיי' שם:

הרשב"א כ' אם ניקבו הקרומים של ריאה זה שלא כנגד זה דהיא כשרה וכ"כ הטור והר"ן כתב דבנפיחה סגי לה אי מפקא זיקא טרפה ואי לא כשרה ובהגהת אשר"י בשם א"ז כתב דטרפה דהואיל וריאה שואבת כל מיני משקה ומשמעת קול גמדא ליה ופשיט ליה עד דאתרמו אהדדי:

דף י:

רבינו ומיי' ורש"י והרא"ש והטור והר"ן וראב"ן כולם הסכימו דל"ש האדימה כולה ל"ש האדימ' מקצתה [כשרה] וכתב הרא"ש דמיירי שהאדימה שלא מחמת מכה בדופן אבל אי האדימה מחמת שיש מכה בדופן כנגד הריאה טרפה ור"ת פסק דבין האדימה כולה בין האדימה מקצתה טרפה ודוקא כשנופחים אותה אינה חוזרת ללבונה וכ"כ סמ"ג:

והא דאמרי' בסמוך כדיותא טרפה יש לפרש דהיינו כשרובה כך ומעשה בא לפני ר"ת והכשיר בשלא היתה רובה שחורה אבל תימה דכיון דאמר לקמן דטרפה משום דשחור אדום הוא אלא שלקה א"כ מה לי רובה מה לי מקצתה כיון שע"י לקותא היא ונראה לפרש דאוכמי דהכא היינו כי כוחלא דאמר לקמן דכשרה וכן פי' בה"ג והכי כתב ריא"ז דשחור כדיותא טרפה ככוחלא כשרה:

ה"ג פסקו דבועא בשפולי ריאה אם הבשר מקיף מכל צד אפי' בכל שהוא כשרה ואי לאו פסולה דהרי היא כיתר וכל יתר כנטול דמי אי נמי הרי היא כאילו נטלה מקום הבועה והויא חסרה וטרפה אי נמי מאחר שנכרת משני הצדדין דומה לשתי בועות ואיכא למיחש למראית העין ולזה הסכימו רוב הפוסקים וי"א דכיון דטרפות זה לא נמצא בתלמוד אין לנו להוסיף על הטרפות ור"י הלוי היה מהמכשירין:

רש"י פי' שהסירכא באה מחמת נקב שמחמת שהריאה שואבת כל מיני משקה נקרש המשקה בתוכו ונעשה עב ויוצא מעט מעט דרך הנקב ונעשה קודם ואע"פ שעולה בנפיחה ואינו מוציא רוח הא אמרי' קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום שסופו ליסתר וכן כתוב בה"ג של ר"ג ותשובות הגאונים שכתב רבינו יוסף טוב עלם:

וה"מ שלא כסדרן פי' רש"י כגון שנדבקו שנים החיצונים ממעל לאמצעית או מתחתיה משמע מדבריו שאם נסרכה מן החתוך לגבי חברתה שאצלה או מגב לגב לא מטרפא ולא נהירא דמשמע דלא מכשר אלא כסדרן ממש ובערוך כתב בשם ר"ת קבלה רב מפי רב אפי' סריכי תרי אוני באמצע ועקרן מתפרקי מהדדי טרפה וכ"ש אם דבוקות זו על זו דודאי טרפה ורבותינו הגאונים כתבו כיון דחדא אונא סרוכה ע"ג חברתה היא רבותייהו ולא איכפת לן בהאי סירכא דהיינו רביתייהו ורב האי הכשיר תרי אוני היכא דסריכי ועקרן מתפרקי ורב אלפס בתשובה כתב כן והכי נהיגינן אבל מגב לגב ומחתוך לגב ומחודה של אונא לחודה של אונא שאצלה ומחוד לחתוך טרפה דאין כשר אלא מחתוך לחתוך כסדרן:

כתב הרא"ש ז"ל אע"ג דאסיקנא אין סירכא בלא נקב נהיגי להתיר סירכא תלויה לפי שהסירכא הבאה מחמת נקב היא נסרכת למקום הסמוך לה לפי שדרך הנקב יוצא

המשקה ונעשה חוט עב וחזק ונסרך אל מקום אשר יפגע בו אבל סירכה תלויה אינה אלא הפשטות לחות הריאה ולא בא ממקום נקב וכיוצא בזה נמצא בתשובת הגאונים פעם אחת נכנסו מר רב צדוק גאון ומר אבימי וכמה גאונים ותלמידיהם אצל מר יעקב גאון ואמרו לו שמענו עליך שאתה מתיר הסרוך לשומן הלב לפרק ולנפח וכשר אמר להם ח"ו לא כך אני מתיר אלא פעמים שמתוך רוב שומן הלב ושומן הבהמה נסרך לאומות ולאונות ולעינוניתא דורדא והתרתי לאחוז הקנה ולנענע את הריאה שלשה וארבעה פעמים יפה יפה אם תנתק הסירכא מאליה אני מכשירה אבל לפרק ביד לא התרתי והסכימו כל בני הישיבה והורו כן לכל ישראל וכן נוהגין בארץ אשכנז דכל סירכא שהיא ניתקת כשהטבח מכניס ידו בנחת לבדוק את הריאה אומר דלאו סירכא היא אלא ריר בעלמא שנתפשט מלחות הריאה וכשרה והסירכא אם יפרך אדם אותה בין אצבעותיו היא הולכת ומתחזקת. ויש מן הגדולים שאומרים דהא דמכשירין כסדרן היינו דוקא ע"י נפיחה ומדקדקים מהא דאמרי' גבי שלא כסדרן לית להו בדיקותא מכלל דכסדרן אית להו בדיקותא. ורב האי גאון כתב דלא בעינן בדיקה וכן מוכיח הלשון דאמר היינו רבייהו והא דקאמר לית להו בדיקותא כתב רמב"ן דדרך פירוש הוא וטעמא יהיב למלתיה משום דסירכא לאו מחמת עצמה היא באה אלא מחמת נקב ומש"ה קאמר דלית להו בדיקותא אם יש בו נקב אם לאו דאפי' לא מפקא זיקא טרפה דודאי או דאי אינקב או דאי אינקב ואונא הסרוכה לאומה שאצלה יש אוסרין וטעמא לפי שיש נקב ולא מצינו שהותר אלא כסדרן באוני אבל באומא לא משום דטעמא דאוני משום שעומדות במצר החזה ומתחממות והדרן בריא כדאמר בריאה הסמוכה לדופן באוני כשרה אבל באומי לא ורבינו יעקב בר' יקר התיר לפי שלא מצינו אומא בתלמוד ורבא לא פי' טעמא משום חום הלכך ל"ש אוני ול"ש אומי. וענוניתא דורתא כל היכא דסריכא טרפה דכולהו לגבי דידה שלא כסדרן נינהו. ור"ת היה אוסר אונא באומא:

לשון ריא"ז

אמר מז"ה שמצא כתוב עינוניתא דורדא כל מקום שהיא סרוכה טרפה והוא שיש תחתיה אויר אבל אם אין תחתיה אויר דרך גדילתה היא וכשרה היתה סרוכה בכיס שלה ראיתי גאונים שמטריפין ומז"ה מכשיר לפי שמקום רביתה הוא ונראה בעיני שאם היתה הריאה סמוכה במקום רביתה ושלא במקום רביתה כגון שהיתה סרוכה באונא ובאומא יחד בסירכא אחת או שהיתה האונא סרוכה בדופן ובחזה הואיל וקצת הסירכא במקום רביתה תולין נקב הסירכא במקום רביתה וכשרה ובלבד שתבדק הריאה ע"י נפיחה כשמפרקין אותה בנחת ממקום שהיא דבוקה שם ונופחין אותה שמא יצא ממנה

רוח שלא במקום רביתה ואם אין רוח יוצא ממנה כשרה כמו שביארנו בריאה הסמוכה לדופן ונמצא מכה בדופן כמבואר בקונטרס הראיות. ובסוף דברי הרא"ש ז"ל מסיק ובאשכנז ובצרפת נהגו להטריף הכל:

דף יא.

התוס' כתבו דאם יש ביניהם הפסק חוט אחד עדיין סמוכות הוו וטרפה אבל אם יש הפסק ביניהם כמלא ב' חוטין לא חשיבי אלא ב' ושאר הפוסקים לא הזכירו חילוק זה גם כתבו התוס' דדוקא בועות שיש בהן מוגלא הוא דטריפה כשהן סמוכות להדדי אבל צמחים קשים אפי' סמיכי והטור כתב דאפי' הן מלאות מים זכים אסורה ואפשר דלא פליגי דצמחים קשים משמע שאין בהן מים כלל לא זכים ולא עכורין וכשהבועה בריאה ונכרת בעבר אחר היה מעשה ובקע רבינו שמואל הלוי העליונה לראות אם נשפכות זו לזו ולא שפכי להדדי והכשיר וכתב המרדכי דהעם נהגו להכשיר בין שפכי להדדי בין לא והר"ם כתב דאין לאוסרה אא"כ קיימא הריאה לצד סמפונהא ומדברי מיי' משמע דהא דמכשרי' בועא אחת דוקא בשאינה מלאה לחה אבל אם היא מלאה לחה אפי' אבעבוע אחת חוששין שמא נקב הסמפון שתחתיה וצריכה בדיקה:

הטור בשם בעל העיטור כתב דלא מכשרינן אלא בשעומד ממש בסדר האונות אבל אם הוא ביני וביני שלא כסדר כדרך הורדא טרפה בין בימין בין בשמאל וכן פרש"י אבל ביני וביני כגון מלמטה לערוגה כענוניתא דורדא שהיא בין ב' הערוגות מלמטה או שיש אחד באמצע האומא על גבה שלא כסדר חתוכה דאוני טרפה ומיי' כתב דכל מקום שהיא כלפי פנים הריאה אין התוספת אוסרה אא"כ יהיה בגבה:

ובשיעור יותרת שהיא ביני וביני התוס' כתבו דביני וביני דטרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואינה דומה לעינוניתא דורדא והטור כתב בשם אביו וז"ל היה היתרת על גבה בכל מקום אפי' קטן כטרפא דאסא טרפה אבל פחות מכטרפא דאסא אחר שתנפח הריאה לאו יתרון הוא וכתב ב"ה שמעינן מהא דשיעור אונא כטרפא דאסא ואם חסר אחד מהאונות ואין בה אלא כטרפא דאסא כשרה ע"כ ומיי' כתב נמי הכי דצריך שיהיה היתרת כטרפא דאסא ואם היה פחות מכאן לאו יותרת היא וכשרה והר"ן כתב דיש אומרים דאפי' פחות מטרפא דאסא הוי יתרת:

דף יא:

מיי' כתב דאם לא נמצאת הורדא מותרת שכך היא דרכה יש בהמות תמצא בהם ויש בהמות לא תמצא בהם וא"כ אם נמצא שם ב' ענוניתא טרפה וכ"כ רש"י והר"ן ז"ל כתב בשם הרב אברגילונ"י דכיון שעכשיו יש לכל הבהמות ענוניתא דורדא אי משכחת דלית לה טרפה. וסמ"ג והתוס' הסכימו דאם אין לה אחת טרפה ואם יש לה שתים כשרה והטור כתב דהגאונים מכשירין בין אם אין לה כלל בין יש לה שתים ולזה הסכים הוא וכן נראה מדברי רבינו וכ"כ ריא"ז שהעידו לפני מז"ה שהמריאין הנקראין בופ"ל דרכן להמצא בהן ב' ענוניתות והכשיר ואם נמצא הענינותא בצד שמאל כתבו ר"ת ור"י בתשובה שהיא טרפה ולזה הסכים סמ"ג והרא"ש והטור ורוב הפוסקין ומדברי מיי' נראה דכשרה וכבר היה מעשה והכשירו רשב"ט ורבינו קלונימוס ר"י:

כתב ריא"ז אמרו הגאונים שאם חסרה אחד מן האונות של צד ימין הואיל והענוניתא שם מצטרפת להשלימן אבל נמצאת הענוניתא לצד שמאל אינה משלמת החסרון של צד ימין והרי היא כאילו נתחלפו להיות שתים בצד ימין ושלש בצד שמאל וטרפה כמבואר בקונט' הראיות:

כתב ריא"ז וכן אני אומר כשתחסר אחד מן האונות ויש סדק באמצעית אחת מהן עד שנראית כשתים כשרה:

רש"י פי' שר"ל מראה כעין כבד כשר וכעין בשר טרפה ולזה הסכימו רוב הפוסקים והר"ן הביא דעת מי שאומר דלענין משמוש איתמר שאם משמושה כעין כבד כשרה ואם משמושה כעין בשר טרפה:

מיי' כתב דאם תסר מגוף הריאה אע"פ שלא נקב הרי היא כמו שחסר מנין האונות וטרפה והטור כתב בשם בעל העיטור שהיא כשרה כיון שהעור קיים אע"פ שבפגמה ולזה הסכים הוא:

דף יב:

ריאה שעלו בה בועות רבינו ומיי' כתבו דאם היא מלאה מים עכורים וסרוחים טרפה דלא הוכשר אלא כשהן מלאים מים זכים או שאין שם מים כלל וסמ"ג כתב דאפי' הן מלאות מים עכורים כשרה:

דף יג.

יש מי שאומר שאם חודו לחוץ אע"פ דקופא לגו טרפה דחיישי' שמא בחודה נקבה אחד מן האברים שנקובתן במשהו ובבדיקה א"א מפני שאין נקב דק ניכר בהם והרשב"א כתב שלא אמרו אלא בקוץ שנוקב בכח מבחוץ ונכנס מדוחק ומש"ה חוששין שמא עם כניסתו בדוחק נקב אחד מן האברים שנקובתן במשהו אבל במחט שהוא נכנס בנחת אין חוששין לכך:

בא זאב ונטל בני מעים והחזירן כשהן נקובין אין חוששין שמא היה בהן נקב מתחלה לפי שכל בהמה שנשחטה הרי היא בחזקת היתר עד שיודע לך במה נטרפה וכתב ריא"ז ונראה בעיני שלא אמרו הרי היא בחזקת היתר אלא במעשה מסופקת כענין שכתבנו אבל אם המעשה ברור וההוראה מסופקת הרי ספקו להחמיר כמבואר בקונטרס הראיות:

כתב רש"י ריאה דאתפרקא בלא בדיקה ואין סופה לברר סמכינן ארובא ולא מחזקינן כטרפה וכן פי' ר"ת וכן ה"ר אלעזר מפיהם אבל ר"י ברבי יהודה אסר וכן רבינו שמואל וכן ה"ג מא"ז:

כתב ריא"ז אם נמצא התולעת תוך הנקב נראה בעיני שהוא טרפה שהרי לא פירש התולעת מן הנקב ולא נעשה הנקב ע"י התולעת כמבואר בקונט' הראיות:

רש"י פסק שאינו אסור אלא דוקא באורך אמה שמתחיל לצאת מן הקיבה אבל מכאן ואילך שומן הוא ומותר ומיי' כתב בשם הגאונים דראש המעים שצריך לגוררו הוא המעי שיוצא בו הרעי שהוא סוף המעים ולקמן נדבר בזה בס"ד:

רבינו פסק דשני מיני חלבים יש בקיבה אחד עשוי כקשת ואחד עשוי כיתר ואותו שעל הקשת אסר ואותו שעל היתר התיר וכ"כ מיי' והרמב"ן ורש"י אסר שניהם וכ"כ סמ"ג וכ"כ הרא"ש והטור:

דף יג:

רש"י פי' שאין מדמין מריאה של בהמה זו שנמצא בה הנקב לריאה של בהמה אחרת ואפי' באותה הבהמה דוקא מאונא לאונא ומאומא לאומא אבל לא מאומא לאונא ומאונא לאומא ולזה נוטה דעת הרא"ש ז"ל והטור. והרי"ף פסק שמדמין מריאה של בהמה זו לריאה של בהמה אחרת רק שתהיה בהמה כמותה אם גסה גסה ואם דקה דקה וכ"כ מיי' וסמ"ג הביא דעת שניהם ולא הכריע:

רש"י פי' דחוליא הוא ג' טבעות ובר חוליא הוא מחציין של הטבעות ולמטה כשמתחילין להיות דקים וי"מ חוליא היינו טבעות ובר חוליא הוא העור שבין הטבעות וטור כתב

שיש לחוש לדברי שניהם ומיי' כתב שחוליא היא גדולה ובר חוליא היא קטנה שכל הקנה חוליות חוליות הוא ובין חוליא וחוליא חוליא אחת קטנה משתיהן ודקה:
רש"י פי' דשיעור חלחולת אצבע ורבינו ומיי' והרא"ש כתבו ד' אצבעות וי"א ב' אצבעות וי"א כל שהוא ואם נקב באותו השיעור שנשתייר שמה י"א דאפי' במשהו טרפה ורבינו יונה הכשיר עד שינטל הרוב של הד' אצבעות והרא"ש ז"ל הביא דברי שניהם והסכים לדעת רבי' יונה וכן הטור:
כתב ריא"ז מלא בטדא היא אצבע א' לפתרון המורה וד' אצבעות לפתרון רבינו חננאל ופתרון המורה עיקר כמב"ה:
י"א דכרס הפנימי הוא היכא דפרעי טבחי פי' כל מה שנראה מהכרס כשהטבח פותח ופורע מהירכים עד החזה ולפי זה מה שמצד זה וזה מהכרס הנתון תחת הצלעות הוא כרס החיצונה ואינו נאסר בנקיבת משהו ורש"י פי' דכל כרס הוא כרס הפנימי ליאסר בנקיבת משהו וכרס החיצונה הוא בשר החופה רוב הכרס פי' קרום עב העובר על כל חלל ומשך שלו הוא מן החזה עד הירכים וכרס שקורין פנצ"א מיעוטו נחבא בצלעות החזה ורובו תחת אותו קרום ורואין כמה יש מן הקרום כנגד אותו הכרס ואם נקרע שם רובו טרפה והר"י לא הכריע בזה כלל ודברי מיי' נוטין שלא כדברי רש"י. וסמ"ג וטור מסכימין לדברי רש"י:

דף יד.

רש"י כתב דאפי' לא נקב אלא חצי העור טרפה דחיישינן שמא נקב לחוץ וחזר לאחור ועלה בו קרום ואינו סתימה ואין לו תקנה בבדיקה אפי' שידוע לנו מקום הנקב דהא דאמרי' דהיכא שידוע לנו מקום הנקב שיש לו תקנה בבדיקה כדאמרי' לעיל גבי ושט שנקב היינו דוקא היכא דלא חיישינן שמא עלה בו קרום אבל הכא דחיישינן שמא עלה בו קרום אין לו בדיקה וה"ה דאפי' לא נמצא עליו קורט דם דהוי נמי טרפה מיהו אם עבר המחט מעבר אל עבר מועיל הבדיקה לראות אם קודם שחיטה נקב או לאו בטיפת דם בין בהמסס בין בבית הכוסות ור"ת כתב דבין בהמסס בין בבית הכוסות אם לא שנקבו לחוץ לגמרי אלא שנקב חצי העור כשר והאריך בראיות:
פי' על הלוקח להביא ראיה שברשות מוכר נטרפה ואע"פ שלא נתן מעות דכאן נמצאת כאן היה כדאמר בשילהי המדיר והא דקרי ליה המוציא משום דסתמא דמלתא הכי הוי דכל כמה דלא יהיב דמי לא יהיב ליה חפצא וכתב רבינו אפרים ובעל העיטור דדוקא טרפות דמחמת מכה וכיוצא בה דאינו מצוי ולא סליקא דעתא דאיניש לאתנויי אבל

טרפות דמחמת סירכא דמשכח שכית ורמי איניש אדעתיה כיון דלא אתני ודאי אחולי אחיל ולא הוי מקח טעות והרמב"ן ז"ל הקשה על זה וכתב הרא"ש ול"נ כדברי רבינו אפרים ובעל העיטור דהכי נמי מפליגינן גבי טענת אונס בגיטין דבאונס דשכיח לכ"ע אין טענת אונס מדמיבעי ליה לאתנויי ולא אתני דהכלל כל דבר שאין המוכר יודע כמו שהלוקח אין יודע איבעי ליה ללוקח לאתנויי במידי דשכיח ומדלא אתני אחולי אחיל וקנה כדרך כל לוקחי בהמות שאין נמנעין לקנות בשביל ספק טרפות:

דף יד:

רוב הפוסקים הסכימו לפרש דר"ל עגל שנולד היום שיצא מבית הרחם אין לחוש שמא נדחק ונתרסקו אבריו וצריך להשהותו מעת לעת ובדקים לן שכלו לו חדשיו דאי לא הא איכא למיחש שמא נפל הוא ואפי' במקשה לילד אין חוששין לריסוק איברים כך פירשו רש"י והרא"ש והטור והר"ן ותוס' ורוב הפוסקים חוץ ממיי' פ"ט מהל' שחיטה ובפי' המשניות שלו שפי' דאם יש חשש ריסוק איברים בבהמה וצריכה בדיקה א"צ לבדוק בית הרחם דאין בו חשש ריסוק איברים וכבר תמה עליו הרשב"א בחדושיו דהאיך יפרש כל סוגיות ההלכה שם דלא מכוונה כלל אליביה:

דף טו.

הרא"ש פסק דנפולה אפי' לא עמדה תוך מעת לעת רק פשטה ידה לעמוד יצאה מכלל ריסוק אברים כאילו שהתה מעת לעת ודי לה בבדיקה וכן אפי' לא הלכה רק שעקרה רגליה לילך מותרת מיד אפי' בלא בדיקה וכן פסק טור י"ד והכי כתב הרא"ש בשם בעל העיטור ובעל הלכות ומדברי רבינו ומיי' משמע דאינו מועיל כלום וכ"כ הרשב"א דלא מהניא פשטה ידה להתירה תוך מעת לעת עד שתעמוד ולא מהני עקרה רגלה לילך להתירה עד שתלך ובשם בעל העיטור כתבו דאנן האידנא ליכא מאן דבדיק ובעינן הלכה:

כתב הרשב"א דאם נעקר צלע וחצי חוליא עמה טרפה ודוקא מהצלעות הגדולות אבל הקטנות שאין בהן מוח אפי' נעקר צלע וחצי חוליא כשרה ושאר הפוסקים לא חלקו כלל ובכל ענין טרפה:

כתב רמב"ם נחבט רוב גבהה והרי רוב הקיפה קיים או שנחבט רוב הקיפה והרי רוב גבהה קיים הרי זו ספק טרפה ויראה לי שאוסרין אותה. וריא"ז כתב ורבינו משה מתיר ואין טעם לדבריו כמבואר בקונט' הראיות:

הרא"ש והטור כתבו דכל שאר חיות חוץ מארי וזאב ונמיה ושועל וחולדה וחתול אין להם דריסה שאע"פ שהדוב שכול והנמר עז אינן דורסין והרשב"א והר"ן כתבו דכל חיה טמאה שאינה גסה מן הזאב אין לה דריסה בגדולה שבדקה בכבשים או בעזים אפי' היא גסה כזאב אבל יש דריסה בגדיים וטלאים וכ"ש בעופות ואם היתה גסה מן הזאב דינה כזאב [1]ויש מארי הרי היא כארי ויש לה דריסה בכל וכן יראה קצת מלשון מיי' שכתב ובבהמה דקה וחיה דקה מן הזאב ולמעלה וכן יראה לשון סמ"ג שכתב דרוסה טרפה והוא שידרוס הארי וכיוצא בו את הבהמה.

דף טו:

רבינו ומיי' לא חלקו בין אם באו להציל הנדרס בידם או אין באין להצילם בכל ענין כתבו שהן דורסין וסמ"ג והרא"ש והטור כתבו בשם ספר התרומה דחתול אין לו דריסה אפי' בעופות של תרנגולין [אלא אם כן במצילין] וכתבו הרא"ש והטור שטוב להחמיר והרשב"א כתב שאפשר שחתולין שלנו בני תרבות הם עם התרנגולים וכל שלא ראינו שרדף אחריהן והכה אין חוששין לו וראוי לחוש להם ע"כ:

ודריסת הזאב בגסה רבינו ומיי' והרא"ש והטור והרשב"א והר"ן כתבו דאין לזאב דריסה בבהמה גסה ואפי' בקטנה שבגסות כגון בעגלים הרכים וסמ"ג והר"ן והגהות מיי' הביאו דעת ספר התרומה שמחמיר ואומר דיש לזאב דריסה גם בבהמות גסות:

ובדריסת שאר עופות טמאים רבינו ומיי' וסמ"ג כתבו דהנץ יש לו דריסה בעופות אפי' גדולים ממנו אבל שאר עופות טמאים בדכוותייהו אית להו דריסה בדרבה מינייהו לית להו דריסה ונראה דאע"פ שלא הזכירו הגס דה"ה דרוסת הגס בעוף הגס שהרי היא משנה שלימה וכן הוא דעת רש"י דכולהו שאר עופות טמאים חוץ מן הנץ ומן הגס אינן דורסים אלא בדכוותייהו משמע מדבריהם דאפי' עופות שהן למטה מן הנץ שיש להן דריסה והרא"ש וטור כתבו דעוף הגס שקורין אשטו"ר או פלקון וכל שלמעלה ממנו יש לו דריסה בכל העופות אפי' בגס שבגסים ושאר העופות שהן למטה מהן עד הנץ יש להן דריסה בכל העופות וכמותם אבל לא במינין הגדולים מהם והנץ שהוא אשפרווי"ר יש לו דריסה בכל עופית הדקים כגון יונים וכיוצא בהן וכ"ש בצפורים ואפי' הם גדולים ממנו אבל לא בגסים ואווזים ותרנגולין גדולים אבל בקטנים יש לו דריסה וכל שלמטה מן הנץ אין לו דריסה כלל אפי' במינין שלמטה ממנו וכ"כ הר"ן כדברי הרא"ש אלא דס"ל דעופות שהן למטה מן הנץ יש להן דריסה בדכוותייהו ובדזוטרי מינייהו:

[1] צ"ל למעלה

רש"י פי' דרוסת נץ בגדיים וטלאים אינו כלום שאין הארס כל כך חזק שיוכל לשלוט בהן ודינו כקיץ בעלמא שאם נקב לחלל חיישינן שמא נקב אחד מן הדקים וטרפה ורבינו ומיי' וסמ"ג והרא"ש והטור כתבו דארס שלו מזיק אם נקב לחלל בגדיים וטלאים ודינו כדרוסה:

כתב ריא"ז הנץ יש לו דריסה בעוף הדק אבל לא בעיף הגס וכל שכן בגדיים וטלאים שאין לו דריסה כמבואר בקונטרס הראיות ועוף הגס הן אווזין ותרנגולין כדברי המורה ול"נ שתרנגולין עוף הדק הן כמבואר בקונטרס הראיות:

כתב הרא"ש יש להסתפק לפי המסקנא דאמר נץ וגם ברברבי מנייהו ושאר עופות בדכוותייהו אם יש דרוסה מן הנץ ולמטה כי היכי דמן הזאב ולמעלה אתא למעוטי חתול באמרי רברבי ואפי' הכי דריס באמרי זוטרי ה"נ מן הנץ ולמעלה דהיינו גם דרסי אף ברברבי מנייהו ושאר עופות טמאים בדכוותייהו או דלמא אי מפרשי' הכי לא הוה למימר מן הנץ ולמעלה כיון דלמעלה ולמטה שוין ולא דמי למן הזאב ולמעלה דאתא למעוטי חתול מבהמה וגם למעלה מן הזאב אין דריסה כי אם בארי ומסתבר דאין דריסה מן הנץ ולמטה מטעמא דפרישית:

ואין לסמוך על זה לשחוט העוף בעוד שהנץ יושב עליו לפי שפעמים כשהנץ רודף אחר העוף הוא מכהו בצפרניו דרך פריחתו:

דף טז.

משמע מדברי רש"י דדוקא ספק דרוסה יש לה בדיקה אבל ודאי דרוסה אין לה היתר בבדיקה שהרי דרוסה לפנינו אלא שנראה מדבריו שאם אין מקום הדריסה ניכר שמועיל לה בדיקה וכ"כ הר"ן והרא"ש הביא דעת הר"ז ז"ל דודאי דרוסה לא מהניא לה בדיקה שמא פעמים יאדים הבשר ואין אנו יכולין לכוין להכיר האדמומית וכ"כ הטור בשם הרמב"ן וב"ה דלא שרינן בבדיקה אלא היכא דקאמר אין חוששין לו אבל היכא דקאמר חוששין אין לו תקנה בבדיקה אבל מדברי מיי' משמע להדיא דיש לודאי דרוסה בדיקה וכן מוכח מלשון סמ"ג וז"ל ספק דרוסה עד שתבדק כדרוסה ודאית משמע שיש לדרוסה ודאית בדיקה וכן מסיק הרא"ש והטור ומרדכי שם וכן כתבו התוס' שם:

כתב בה"ג דנקובת קוץ או מחט לחלל יש לו בדיקה ומכשירין ע"י בדיקה שיבדוק כל המקומות ואם אינו מוצא נקב כשרה אבל רש"י פי' שאין לו היתר בבדיקה לפי שהמקומות רבים והנקב דק וא"א לעמוד בהן ע"י בדיקה ודוקא קיץ ומחט שהם דקים אבל נקב בקנה וכיוצא בו יש לו בדיקה ולזה הסכימו רוב הפוסקים:

ובבדיקת הדרוסה הרשב"א כתב שאם בדק ולא האדים הבשר מבחוץ אם סמוך לדריסתו בדק כשרה ואם לא בדק סמוך לדריסתו חוששיו לו שהרי חוששין לספק דרוסה וחוששין שמא שנה מראיו מבחוץ והבריא ויורד וניקב למטה והטור הביא דברי הרשב"א והגיה עליהם וז"ל ולא ידעתי מה יש לנו לחוש לדבר שלא מצינו שחששו לו חכמים ואפי' במקום שהזכירו חכמים בדיקה בדרוסה כתב בה"ג דוקא בדורות הראשונים דרבנן קמאי הוו חכימי ובקיאין בבדיקה אבל השתא ליכא למיקם אבדיקה שפיר ואמור רבנן לזכר י"ב חדש ולנקבה כל שאינה יולדת הלכך משהינן הזכר י"ב חדש והנקבה עד שתתעבר ותלד ע"כ. ורש"י כתב גבי נפולה שאנו סומכין על בדיקתינו שאין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות אבל צריך בו בדיקה יפה לפי שצפורים קטנים וגם היונים האדמימות נמצא בהם ובדיקתן קשה ויש שכתבו דארס הנץ אינו אדום כל כך ואינו ניכר ולפיכך אין לו בדיקה כמ"ש הר"ן שם:

לשון ריא"ז

הבדיקות הללו האמורות בדרוסה ובנפולה שאינה יכולה להלך שצריכות בדיקה ברוב האברים שלהן כמו שביארנו וכן כל כיוצא בזה מן הבדיקות הדקות אין סומכין לבודקן בדורות הללו אלא אסורות מספק כדברי בעל הלכות גדולות והמורה אומר אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ומז"ה אומר כדברי בה"ג והוסיף לומר שאף בנקב הנמצא בריאה אחר שחיטה שמדמין להם נקבים אחרים כמו שביארנו אין סומכין בזמן הזה להתירן ע"י בדיקה ול"נ שספק הנולד לפני שחיטה ספק תורה הוא לפי שהבהמה בחזקת איסור היא ואין מתירין אותה בזמן הזה ע"י בדיקה אבל ספק הנולד אחר שחיטה ראוי לומר כאן נשחטה הרי היא בחזקת היתר עד שיודע לך במה נטרפה ואף בזמן הזה מתירין אותו הספק על ידי בדיקה כמבואר בקונט' הראיות:

כתוב בפסקי הגאונים הא דאמרי' ניטל לחי התחתון כשר דוקא שיכולה לחיות ע"י הלעטה והמראה הא לאו הכי טרפה וכתב ריא"ז וכבר ביארתי בקונטרס הראיות שלא הוצרך לומר שאם נטל לחי העליון כשרה אם היה עצם הגולגולת וקרום של מוח קיים כמשפטו:

דף טז:

בפי' בוקא דאטמא פי' רש"י שהוא עצם הקולית התחובה בחור עצם האליה וכן נראה דברי מיי' וסמ"ג דשניהם השוו דין זה לדין שמוטת הירך והוציאו אותה בלשון שמוטת הירך ומדברי הראב"ד שהשיג על מיי' שם נראה שהוא ראש התחתון של אותו עצם:

היכא דנפחת כסלע לפי פי' רש"י היא טרפה וכ"כ מיי' שאם חסרה כסלע היא טרפה וכ"כ הר"ן וכתב הר"ר יונה דאפי' נפחתה כסלע כשרה וכן כתבו רבותינו הצרפתים וכ"כ ב"ה והרא"ש והטור. וסמ"ג לא הזכיר דין זה כלל ומדברי מיי' בפירוש המשניות נראה דס"ל דאפי' נפחת כסלע כשרה:

הר"ן הביא דעת אומר שאם נחתך הטחול במקום עוביו שהיא טרפה כמו ניקב וכן כתוב בהגהות אשר"י בשם א"ז והטור כתב בשם הרשב"א דיש מי שמתיר אבל הוא אוסר מספק:

דף יז.

רש"י פי' דלקתה בכוליא ר"ל ע"י מוגלא ודקדקו מדבריו שאר המפרשים דאפי' ע"י חרב: אם הוכה הכוליא בחרב דינה כמוגלא ולא מיטרפא עד דמטי לקותא למקום חריץ שהוא הלובן שבכוליא משמע הא כי מטי לקותא של חרב למקום חריץ דהוי טרפה והרא"ש והר"ן פירשו דלקתה לאו ע"י מוגלא קאמר אלא לקתה היינו שמחמת חולי לוקה הבשר ונתמסמס עד שהרופא גורדו ומעמידו על בשר חי אבל ניקב או נחתך אפי' הגיע עד מקום חריץ לא מיטרפא בהכי דיותר מזיק לה כאב הלקותא מכאב חתך והנקב וכ"כ מיי' וכ"ה דעת רבינו ובהגהת אשר"י בשם א"ז כתוב שאם לקתה הכוליא במוגלא אפי' לא הגיע למקום חריץ טרפה וכ"כ ראבי"ה ועוד כתב שאם נבקעת כוליא לשנים דהויא טרפה וב"ה כתב דלובן בכוליא לקותא הוא וכל שנוי מראה פסול בה חוץ ממראה ירוקה:

הרא"ש כתב דאם הקטינה בדקה עד כפול ובגסה עד כענבה ועד בכלל טרפה דכיון דאיסורא דאורייתא הוא אזלינן בה לחומרא וכן נראה דברי מיי' וסמ"ג והטור ובעל ה"ג כתב דכפול וכענבה כשרה פחות מכן טרפה וכבר הקשה עליו הר"ן:

מיי' כתב שאם ניטל לחי העליון טרפה והראב"ד שם והטור השיגו עליו וסתרו את דבריו דכיון דטרפות זה לא נמצא בשום מקום אין לנו להוסיף על הטרפיות:

רבינו פסק דגלודה אם נשתייר בה עור ברוחב סלע על כל אורך השדרה כשרה ומיי' פסק דבעינן כסלע על פני השדרה וברוחב סלע על פרק ופרק מפרקי' וברוחב סלע על מקום טיבורה וקשה מדבריו לדבריו שהרי בפי' המשניות כתב להדיא כדברי הרי"ף שאם נשתייר ברוחב סלע על פני כל השדרה דהוי כשרה והכא אינו מכשיר בחבורו עד שיהיה גם ברוחב סלע כל אבר ואבר וגם הטבור. והרא"ש כתב דבכל מקום מן הבהמה שישאר מן העור דהוי כשרה ואפי' במקום בית הפרסות הוי עור ומציל וב"ה כתב דעור בית הפרסות אינו מציל והביא דבריו הרא"ש ואם נטל מקום כל השדרה או מקום כל

פרק ופרק ממנה או ממקום טבורה והשאר כולו קיים נשאר בגמ' בתיקו ומיי' כתב דהוי כשרה והשיג עליו הרא"ש באורך וכתב איהו דספק זה דאורייתא ולחומרא וכ"כ הטור:

דף יז:

ואם דין זה דנפל לאור ונחמרו בני מעיה שייך גם בבהמה או דוקא בעוף איכא פלוגתא מיי' כתב דטרפות זה לא שייך אלא בעוף אבל בהמה אם נפלה לאור ונשתנה מראה בני מעיה כשרה דתולין השנוי בדבר אחר ולא באור מפני שעור של בהמה קשה ומגין עליו וכן הוא דעת הרשב"א והרמב"ן והרבה מהפוסקים. ובא"ז כתב דראוי להחמיר בבהמה מספיקא היכא דנודע שנפל לאור וב"ה כתב דרך פשרה שהעוף מכיון שנפל לאור צריך לבדוק לפי שאין לו עור וקרוב הדבר שנחמרו מעיו אבל בבהמה אין חוששין אבל ודאי אם נחמרו גם היא נטרפת בכך וכתב עליו הרא"ש דאין אלו אלא דברי נביאות אלא ודאי לא שייך בבהמה והר"ן כתב דדין זה שייך גם בבהמה אם אירע שנפל לאור ולא תנא עוף במתני' אלא משום דשכיח דבר זה בעוף טפי מבהמה שאין דרך בהמה ליפול לאור. וכתב ריא"ז ונראה בעיני שגם הבהמה אם נחמרו בני מעיה טרפה והוא שידוע שנשתנה מראיהן מחמת האור אבל העוף אם נשתנה בידוע שמחמת האור הוא שכך אמרו חכמים הוריקה הכבד כנגד בני מעים בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיה וטרפה כמבואר בקונט' הראיות:

ואם נשתנו בני מעיה האדומים לירוק הר"ן והטור כתבו בשם הרשב"א שאין הירקות פוסל בכבד אלא ככרתי אבל ירוק כביעתא או כמוריקא כשר שהרי מראה זה הוא מצוי תמיד בכבד מחמת שומן ומדקאמר הטעם מחמת שומן ש"מ דבלב וקורקבן מראה הירוק פוסל בהם והרא"ה מוסיף שאף בלב וקורקבן אין הירוק פוסל בהם אלא ככרתי שכל שהאש מוריק ככרתי הוא מוריק ומלשון מיי' בפי' המשניות משמע דכל ירוק שפוסל בריאה הכי נמי פוסל הכא שכתב וז"ל ואם נמצא מהן ירוק או כרתי הרי זו טרפה משמע שכל ירוק פוסל:

דף יח.

בני מעים של עוף שנשתנו מראיתם ולא ידעינן אי נפל לאור אי לא לפי דברי רבי' ומיי' משמע דכל היכא שאם מוצאים בני מעים שנשתנו מראיתם אפי' אין ידוע לנו אם נפל לאור או לאו אנו תולין לומר שבודאי נפל לאור ונחמרו בני מעיה וטרפה והאשר"י והר"ן והטור כתבו דכל מאי דטרפי' בשנוי מראה במעים היינו דוקא בידוע שנפל לאור אבל אי

לא ידעינן וחזינן שנשתנו בני מעיה לא תלינן בנפילת האור דמלתא דלא שכיח היא אלא תלינן בשנוי הטבעים דפעמים מחמת רוב שומן או כחש משתנין ומן התימה על מיי' שבפי' המשניות כתב להדיא כדברי הרא"ש דכל מאי דטרפי' בשנוי מראה במעים הוא על תנאי שידוע לנו שנפל לאור ובחבורו פ"ז מהל' שחיטה משמע להדיא דכל שנמצאו בני מעים בשנוי תלינן שנפל לאור אפי' לא ידעינן שנפל וטרפינן ליה וצ"ע ובמרדכי כתוב בשם כמה גאונים כדברי הרא"ש וסיעתו:

בני מעים של עוף שנשתנו מראיתם הרא"ש ז"ל והטור כתבו דאפי' לא הגיע שנוי המראה עד החלל בלב וקורקבן וכבד דהוי טרפה שכיון שלקו מחמת מכות אש סופן לינקב והר"ן הביא דעת האומר דאין שנוי פוסל בהן עד שיגיע אל החלל דוקא:

יש מי שאומר דלא שנא ירוקין והאדימו ושלקו וחזרו והוריקו לא שנא אדומים שהוריקו ושלקו וחזרו והאדימו כשרה וכן לענין טרפות לא שנא אדומים שלא הוריקו ושלקו והוריק לא שנא ירוקים שלא האדימו ושלקו והאדימו דהוי טרפה ויש מי שאומר דלא מכשירין אלא בירוקין שהאדימו ושלקו וחזרו והוריקו אבל לא באדומים שהוריקו וחזרו והאדימו ע"י ששלקו וכן לא טרפינן אלא באדומים שלא הוריקו ושלקו והוריקו אבל בירוקין שלא האדימו ושלקו והאדימו לא. ויש מי שאומר בהיפך וזה תלוי בגי' הספרים עי' בדברי הר"ן והרשב"א תמצא שם טעם כולם והוראה זו היא ספק והדעת נוטה להחמיר בכולם:

דף יח:

לפי דברי רבינו ומיי' וסמ"ג והרא"ש והטור ורש"י דס"ל דשמוטת ירך היינו דין בוקא דאטמא דשף מדוכתיה לדידהו לא מטריף שמוטת ירך עד דאיעכול ניביה ושמוטת ירך לדידהו היינו עצם הירך המחובר לגוף והר"ן הביא דעת פוסקים אחרים דקים להו דשמוטת ירך ובוקא דאטמא תרי מילי נינהו דבוקא דאטמא שהוא עצם המחובר לגוף הוא דאינו טרפה אי שף מדוכתיה עד דאיעכול ניביה אבל שמוטת ירך שהוא עצם הנקרא שוק שנשמט ממקום חבורו בירך טרפה אע"ג דלא איעכול ניביה והראב"ד ז"ל כתב דשמוטת ירך הוא שנשמט העצם המחובר לגוף וטרפה אפי' לא איעכול ניביה ובוקא דאטמא הוא שנשמט ראש העצם של ירך למטה במקום שהוא מחובר לשוק ואינו טרפה עד דאיעכול ניביה ומעתה אם באנו לחוש לכל הפירושים נמצא דכל שנשמט השוק טרפה אפי' לא איעכול ניביה ושמוטת ירך דעוף רוב הפוסקים השוו לשמוטת ירך הבהמה והטור כתב בשם הר"ר אלחנן דדוקא בבהמה בעינן דאיעכול ניביה אבל

בעוף טרפה אפי' לא איעכול ויש מי שפסק דשמוטת ירך בעוף כשרה בכל ענין וכ"כ מיי' בפי' המשניות שלו שם דשמוטת ירך בעוף כשרה ומן התימה עליו שהרי בחבורו כתב דדין שמוטת ירך שוה בין בבהמה בין בעוף:
ושמוטת גף בעוף ב"ה כתב שהיא טרפה ולא מהניא לה בדיקה וכ"כ סמ"ג והרבה משאר פוסקים ורבינו ומיי' והרא"ש והטור כתבו דשמוטת גף בעוף מועיל לה בדיקה דהיינו שנופחים הריאה לראות אם היא שלמה ואם נשבר גף העוף בעצם השלישי לפי מה שכתבו הרי"ף ומיי' והפוסקים נראה שהיא כשרה ולא חיישינן לנקובת הריאה אלא היכא שנשמט הגף כאשר האריך הר"ן בזה אבל המרדכי כתב דאפי' אם נשבר הגף והוא בעצם הגף הסמוך לגוף ברוחב גודל צריך בדיקה דחוששין שמא ניקבה הריאה וכן נוהגין עתה להטריף היכא שנשבר סמוך לגוף בפחות מרוחב גודל ועי' בהגהות מיי' פ"ח מהל' שחיטה:

דף יט.

יש מי שאומר דכי אמרי' בביצת טרפה שהיא אסורה דוקא בטרפות שהוא ידוע שנולד קודם זמן השחיטה כטרפות סרכא וכיוצא בו שא"א לתלותו בזמן שחיטה כיון שודאי יצאתה מחזקתה וע"כ קודם לזמן שחיטה יצאה ואין אנו יודעים כמה אוסרין אותה למפרע אבל שחטה ונמצאת טרפה ואינו ידוע אימתי כל ביצים וחלב שהטילה כבר עד עכשיו כשרים דמוקמינן לה אחזקה ואמרי' השתא הוא דנטרפה ויש מי שכתב דכל חזקה שלא היתה ברורה בזמנה אינה חזקה ולפיכך כל חלב וביצים שידוע לנו שיצאו מאלו הם אסורין:
רבינו ומיי' וטור כולם שוים דתולעים הבאין בפירות בעודן מחוברין לקרקע שהן אסורים כל י"ב חדש מן התלישה ואם הוא ספק אם התליע במחובר או בתלוש אזלינן לחומרא ואסור לאוכלו כל י"ב חדש בלא בדיקה וכן פסקו ה"ג. ושאלתות דרב אחאי [פסק] לאכשורא והתוס' כתבו בשם ריב"ם ור"ת [וכן] פסק בא"ז דליכא איסורא אלא בתולעים שבעקרי האילן אבל לא בתולעים שבפירות ולא זיזים שבעדשים ויתושים שבכלוסין ותולעין שבתמרים ושבגרוגרות שהן מותרים אפי' התליעו במחובר וכ"כ המרדכי בשם ראבי"ה נמי דהכי הלכתא דתולעים שבפירות מותרין אלא שכתב ובלבד שלא יהיה הפרי או הקטנית נקוב לחוץ דאז הוי איסור משום השרץ השורץ על הארץ וכתב המרדכי ג"כ דיש אוסרים אפי' לא נקב לחוץ כלל וה"ה דפליג בתבואה שנמצאת בה תולעים ונ"ל דהיינו בתוך הפרי אבל תבואה שנמצא בה תולעים חוץ לפרי כמו שרגיל בחטה

למצוא בתוך הכרי כמה תולעים שידוע לנו בודאי שאין הפרי עושה אותם אסורים ודאי וסמ"ג מחמיר ואוסר כל תולעת הנמצא בתוך פרי היכא שהתליע במחובר וכן אוסר תולעים שנמצאו בשרביטי פולין שאותם באו במחובר שאותן השרביטים נופלין בשעת הדישה ובהם רגילין לבא התולעים במחובר אבל אותם זבובים שבתוך גוף הפולים עצמם באים בהם בתלוש ומותרים כי אין דרך לגדל תולעים בגוף הפולין אלא בתלוש וכי תימא ניחוש שמא יצאו חוץ לפרי בעודן חיין ונאסרו אין לחוש לזה דאם איתא שיצאו חוץ לא היו חוזרין עוד לתוך הקטנית הלכך נמצאו תולעים בתוך הקערה בתבשיל עם הפולין והם מתים מותרים שבודאי בתלוש גדלו בפולין ואין בהם משום השרץ השורץ על הארץ אלא שמוטב לתת אותם לבשל לתוך מים רותחים שהורתחו קודם שישימם בו כדי שימותו מיד בתוך הפולין שאם ישימו הפולין במים צוננים אולי מחמת המים יצאו הזבובים בתוך המים ונאסרו ומתים שם בשעת רתיחה ונמצא שיאכלם בקערה עכ"ל וכ"כ המרדכי בשם ספר התרומה:

דף יט:

המרדכי כתב בשם ראב"ן דאי איכא לאותו רגל היתר היכרא כגון שרגל אחד עומד במקומו והא' שלא במקומו כשרה דלאו תורת רגל עליו ואם אינו מגיע לארץ ואינו הולך עליו אינו רגל אלא תלתילי בשר וכשרה וכן כתוב שם במרדכי מעשה במגנצ"א בתרנגולת אחת שהיה לה יתרת כגון רגל שלישי ממש לצד זנב ולא היה דבוק כלל לא' מרגליה והתירוה ושאר הפוסקין לא כתבו כן ולא הזכירו חילוק זה כלל אלא כתבו בסתם יתר רגל טרפה:

רש"י פי' דה"ק לה אם יש לה רגל יתר הוי כאילו ניטל לה רגל א' ונמצא שאין לה אלא רגל א' וטרפה ולפ"ז אם נמצא לה שני כבדים רואים כאילו נטלו שניהם וטרפה דניטל הכבד כולו לגמרי טרפה אבל אם היו לה ב' טחולין כשרה דהא ניטל טחול כולו כשרה וכן כל כיוצא בזה וכן לפי זה אין חילוק בין תהיה הרגל היתר במקום צומת הגידין או שלא במקום צומת הגידין בין תהיה למעלה מן הארכובה או למטה בכל ענין טרפה וכ"כ הרא"ש בשם בעל הלכות ולזה הסכים גם הוא ולזה הסכים גם הטור אלא שכתב שצריך שיהא זה היתר מראש עצם התחתון של רגל ולמעלה ואז לכל מקום שיהא מחובר שם בין במקום צומת הגידין או למטה מהן טרפה והר"ן כתב בשם הרמב"ן דכל יתר כנטול דמי ר"ל שהוא נטול ממקומו המחובר לו וגם מקומו עמו ולפ"ז כשהוא מחובר במקום בוקא דאטמא או במקום צומת הגידין רואין כאילו ניטל הבוקא דאטמא או צומת הגידין עמו

וטרפה אבל אם הרגל היתר מחובר למטה מבוקא דאטמא ומצומת הגידין כשרה ולפ"ז אם נמצאו לה שני טחולין הסמוכין זה לזה בעוביין רואין כאילו ניטל היתר ממקומו עמו וישאר השני נקב בעוביו וטרפה והרשב"א כתב דיתר כנטול דמי ר"ל כאילו הוא לבדו ניטל ומשכחת לה דטרפה ברגל יתר כגון שהוא מחובר במקום בוקא דאטמא בענין שאם תעקר את זה ישמט בוקא דאטמא של רגל האחר וכגון שהוא מחובר במקום צומת הגידין בענין שאם ינטל זה הרגל היתר יחתוך צומת הגידין של רגל האחר אבל אם הוא בענין שיכול ליטול היתר בלא קלקול המקום שהוא מחובר לו כשרה אפי' ברגל היתר ולפ"ז היו לה שני טחולין סמוכין זה לזה אפי' בעוביין כשרה שהיה יכול ליטול א' מהם וישאר חבירו קיים אא"כ היה א' מהם נכנס בחבירו בענין שלא יכול ליטול הא' בלי קלקול חבירו וכזה הוא דעת ר"י לפי מ"ש המרדכי ודעת ראב"ן שהביא המרדכי שם הוא כדעת הטור כדלעיל שכתב ראב"ן שאם למטה מן הארכובה הנמכרת עם הראש יוצא הרגל היתר כשרה דלא מטרפה לה אם נטלה ואם למעלה מן הארכובה יוצא הרגל היתר טרפה:

דף כ.

לשון ריא"ז

אמרו הגאונים שמסורת היא בידם שאין מורין להתיר עוף הבא בסימן אחד אלא אם היה אותו הסימן שקרקבנו נקלף ביד ולא שיהא צריך לקלפו בסכין ואם הניחו בחמה עד שנקלף ביד כשרה אבל שאר הסימנין אין סומכין להתיר עוף הבא בסימן אחד ובדברי רבינו משה מצאתי כן:

רש"י פי' מפוצלות פורקרי"ץ בלע"ז שר"ל שבאותו קרן צומתים קרנים אחרים כקרן האיל ומתוך כך פירש דצבי המכר בתלמוד אינו הצבי שאנו קורין עתה אלא הוא שטנביק"ו כי הצבי שלנו יש לו קרנים מפוצלות ור"ת פי' מפוצלות כמו מבוצלות שר"ל שהן כפופין בראשן כקרני האיל ולפרש"י ז"ל הסכים מיי' ותמיהני על מגדל עוז שכתב דמיי' הסכים לפי' ר"ת שהרי בפי' המשניות כתב להדיא כפי' רש"י וסמ"ג מסכים לפי' ר"ת והטור לא הכריע כמי ובפי' כרוכות פליגי רש"י פי' כרוכות גילדי גילדי שהן קליפה על קליפה כקרני השור והתוס' כתבו כרוכות ר"ל עגולות וחדורות לרש"י ר"ל עגולות והתוס' גרסו חדודות שר"ל חדים בראשן ולפי' רש"י הסכים הטור וכן הרשב"א וכן נראה דברי מיי' וסמ"ג לפי דברי המפרשים מ"מ ומגדל עוז ויש גורסין הדורות שר"ל עקומות ופי' חדוקות כ"ע לא פליגי שר"ל מלאות פגימות וחריצין אלא שיש מי שכתב דכיון שהן חדוקות

לא צריכי דמבלעי חדקייהו דהיינו שיהיו החדקים תכופין זה אצל זה אבל מדברי רוב הפוסקים משמע וכן כתבו שצריך שיהיו החדקים מובלעין זה בתוך זה ונפקא מינה לעיזא כרכוז דעיזא כרכת אי חדקין שלו מובלעין למר לאו מין תיה הוא ולמר מין חיה הוא ואע"פ שבתלמוד פוסק דעיזא כרכוז מין חיה הוא הא איתמר נמי התם הזהרו בר' אחאי שמאיר עיני גולה הוא דמשמע שאין ברור שיהא חיה העז כרכוז:

כתב ריא"ז המורה גורס חדודות שיהיו חדין למעלה כקרני צבי ואיל גם הם חדוקות שעשויין סדקין סדקין ומובלעין הסדקין זה בזה בידוע שהוא חיה וחלבה טהור ואם חסר אחת מאלו הסימנין חלבו אסור כמבואר בקונטרס הראיות:

דף כ:

רש"י פי' דורס שמניח ידו על המאכל בשעה שהוא אוכל כדי שלא ינוד המאכל ויבא כולו לפיו והתוס' פירשו דורס שאכלו מחיים שדורס את החי ואכלו מיהו אכילת זבובים ושקצים ורמשים חיים לא חשיב דורס ולפי' זה הסכימו רוב הפוסקים והרמב"ן פי' דורס שהוא אותו שנועץ צפרניו בב"ח ודורסת דומיא דדרוסות שאמרנו גבי טרפה שיש להן ארס והר"ן האריך בזה ואצבע יתירה פי' רש"י שהוא אצבע האחרון שיש לו אחורי הרגל והקשה עליו הר"ן ופי' שאצבע יתירה ר"ל שהאצבע שלפניו גדולה ויתירה מחברותיה:

דף כא.

רבינו חננאל פי' שאין להתירו בסימן אחד אלא שקרקבנו נקלף אבל אם אינו נקלף אפי' יש לו זפק ואצבע יתירה טמא ומיי' כתב דאין זה סימן טהרה שיהיה מאלו הג' סימני טהרה שהוא טהור אלא שכתב א' בשם הגאונים שמסורת בידיהם שאין מורין להתיר עוף הבא בסימן אחד אא"כ היה אותו הסימן שיקלף קרקבנו בידו אבל אם אינו נקלף בידו אע"פ שיש לו זפק ואצבע יתירה טמא וסמ"ג האריך מאד בזה וכתב שכמה עופות טמאים בדקו הגאונים ולא מצאו הדברים כך וכתב שהסימן האחד שאנו סומכין עליו להתיר הוא הזפק ואם הוא ספק אם דורס אם לאו לפי שיטת רש"י כאשר העלה הר"ן אם יש לו ג' סימני טהרה בגופו אסור כיון שאין ידוע אם דורס אם לאו שיש לחוש שמא מכ"ד עופות טמאים הוא כיון שאינו בקי בהן וכן אם יש לו ב' סימני טהרה אע"פ שאינו אותו של עורב יש לחוש לעורב ולמיניו וטמא. היה לו אחד סימן טהרה בגופו או אינו דורס טהור. ומיהו בסוף השמועה כתב רש"י שאין לסמוך ולאכול שום עוף אלא במסורת שמסרו לנו אבותינו שיש לחוש שמא דורס ולפי שיטה אחרת שכתב הר"ן כל

עוף שיש לו ג' סימני טהרה בגופו אע"פ שאינו יודע אם דורס אם לאו טהור וא"צ בדיקה עוד לדריסה. בא בסימן אחד בגופו ואינו יודע אם דורס אם לאו טמא וכן נראין דברי הטור ולזה הסכימו רוב הפוסקים דכל עוף שיש לו בגופו ג' סימני טהרה א"צ לבדוק עוד אם הוא דורס אם לאו דודאי אינו דורס והרז"ה כתב דקבלה בידו מאבותיו דכל עוף שחרטומו רחב או שיש לו כף הרגלים כרגלי האווז בידוע שאינו דורס ולזה הסכימו הרשב"א והרא"ש ועוד יש דעות אחרות באלו הסימנין כמו שכתב הר"ן וסמ"ג ומרדכי ובדורות אלו נהגו להחמיר כרש"י:

דף כא:

כתב הרא"ש ויראה שאם אדם הולך ממדינה למדינה ובמדינה שיצא משם אין מסורת ובמקום שהלך שם יש מסורת על עוף אחד שהוא טהור יכול הוא לאכלו באותה מדינה כשהוא שם אפי' דעתו לחזור ואין כאן משום חומרי מקום שיצא משם שהרי מה שאין אוכלים אותו במדינתו אינו בשביל שהם אומרים שאסור אלא בשביל חסרון קבלה שלא קבלו היתר מאבותיהם וגם איסור לא הורו להם ואלו שאמרו שקבלו מאבותיהם בו היתר ראוי לסמוך על קבלתם ולאכלו כל זמן שאין יכולין לברר בו איסור:

דף כב.

מיי' כתב דאפי' אמר מעוף פלוני וטהור הוא לא מהני אלא לקנות מישראל אבל מעובד כוכבים אין קונין אא"כ מכירין אותו ויש לו בהן טביעות עין שהן ביצי עוף פלוני הטהור ורש"י פי' דסומכין על העובד כוכבים כשאומר של עוף פלוני טהור הן וכ"כ סמ"ג והטור כתב דבין קונה מעובד כוכבים בין קונה מישראל חשוד אין סומכין עליו וכתב הר"ן בשם הרמב"ן דדוקא אם ישראל חשוד למספי איסורא הוא דלא סמכינן עליה אבל אי לא חשיד דספי איסורא אפי' אינו מוחזק בכשרות סמכינן עליה ויש מי שאומר דבישראל שהוא מוחזק בכשרות א"צ שיאמר של עוף פלוני וטהור הוא אלא לוקחים ממנו בסתם וזה נראה ג"כ דעת מיי' כמ"ש המגיד משנה. כתב ריא"ז והוא שיאמר העובד כוכבים של עוף פלוני טהור שאם לא ימצא של אותו עוף ימצא שקרן ובוש הוא לשקר אבל אם אמר של עוף טהור סתם הואיל ויכול לישמט ממנו בשקריו אין סומכין עליו ומז"ה אמר שלא אמרו כן אלא בשאר ביצים אבל ביצי התרנגולת מוחזקין הן לכל ומותר לקנותן מן העובד כוכבים בלי שום עדות:

פת הנילוש בביצים ר"ת היה נוהג בו איסור מטעם בישולי עובדי כוכבים דביצה שצלאה עובד כוכבים איכא משום בישולי עובדי כוכבים ור"י פליג עליו והתיר מטעם דקמחא עיקר ואזלינן בתר העיקר דהא מברכין עליו ג"כ המוציא והאריכו בזה התוס' ומרדכי שם וסמ"ג והגהות מיימוני' כולם הסכימו להיתר אלא שצ"ע בהני טורטיל"י בלע"ז שהעובדי כוכבים מרתיחי' אותם במים רותחין קודם אפייתן בקדרות ויורות שלהם שקורין אופיאט"ה אם יש בזה שום איסור:

רש"י פי' גיעולי ביצים מותרות ר"ל ביצים טמאות ששלקן עם הטהורות מותרות הטהורות דפליטת טמאות מים בעלמא הוא והתוס' פליגי עליה ופירשו גיעולי רוצה לומר שהכו תרנגולת על רחמה והפילה ביצים שלא נגמרו ואותן הן שהן מותרות ובלבד שלא יהיו מעורות בגידין כלל אבל ביצים טמאות ששלקן עם הטהורות הטהורות אסורות ומיי' פסק כרש"י:

התוס' והרא"ש שם עשו שיטה אחת ואמרו דדם שעל הקשר שהאפרוח נוצר הימנו שרי מדאוריית' ואע"פ דהוי אפרוח לבסוף מ"מ השתא מיהא לאו מין בשר הוא ואיסורו הוי מדרבנן וגזרו עוד על דם ביצים שאין האפרוח נוצר הימנו אטו דם עוף שהביצה בא ממנו ולפ"ז כל דם ביצים אסור ואיסורו לא הוי אלא מדרבנן מדאמרי' בכריתות פרק דם שחיטה יצא דם ביצים שאינו מין בשר וכו' ועוד עשו שיטה אחרת ואמרו דדם שעל הקשר שהאפרוח נוצר הימנו הוא מדאורייתא ואסור מן התורה אבל כשהוא במקום שאין האפרוח נוצר הימנו אף הדם מותר מדרבנן:

דף כב:

רבינו ומיי' כתבו דכיון שיצא לאויר העולם שרי וכן כתבו רוב הפוסקים וסמ"ג לא הכריע הלכה כמי והטור פסק בשם אביו הלכה כר"א בן יעקב שאומר דאפרוחים שלא נתפתחו עיניהם אסורים משום שרץ השורץ על הארץ והאמת כי הרא"ש פסק כן בפ"ק די"ט וצ"ע כי בפ' אלו טרפות פסק להדיא כרבנן דאמרי כיון שיצא לאויר העולם שרי וכלשון הרי"ף שם ממש:

כתב ריא"ז לפיכך אין אנו אוכלים חגבים בזמן הזה לפי שאין אנו יודעים מי הוא חגב ומי אין שמו חגב החגב הטהור אסור לאכלו כשהוא חי לפי שהוא דבר מאוס ועובר משום אל תשקצו את נפשותיכם כמבואר בפ' ר' עקיבא:

דף כג.

מדברי רבינו ומיי' והרא"ש והטור מוכח להדיא שאפי' אין לדג אלא קשקשת אחד וסנפיר אחד שהוא כשר ולשון סמ"ג אינו כל כך ברור ובדברי מיי' יש סתירה כי בפי' המשניות כתב שצריך שיהא לדג ב' קשקשין ובחבורו פסק דדי בקשקשת אחת ומגיד משנה סוף פ"ק מהל' מאכלות אסורות כתב שיש מן הגאונים שהורו לאיסור עד שיהיו שלשה קשקשין אחת תחת לתיו ואחת תחת זנבו ואחת תחת סנפיר שלו והטור כתב דדי בקשקשת א' והוא שתהיה הקשקשת קבוע תחת לחיו או תחת זנבו או תחת סנפירו וכן נראה דעת רוב הפוסקים והטעם שצריך הקשקשת להיות במקומות אלו בשאין לו אלא קשקשת אחת הוא שבמקומות אחרים יש לחוש שמא עם דגים טהורים נתערב ונשרה קשקשת מהם ונדבק בזה אבל באותן המקומות ידוע דשלו הוא וכתבו הפוסקים שיש מיני דגים שאין להן קשקשין אלא א' בזנבן ויש מתירים בשיש לו קשקשת אחת אפי' נמצא בכל מקום שיהיה בגופו:

כתב ריא"ז סימן מובהק בדגים כל דג שזנבו מפוצל אם היו הפצולין שוין בידוע שיש לו קשקשת ואם ראשי הפצולין האחד ארוך מחבירו בידוע שאין לו קשקשת כמ"ש מז"ה בשם לקח טוב אבל שאין זנבו מפוצל דומה זנב הטהור לטמא ברוב הדגים:

דף כג.

לפי פי' מיי' כל עוד שהמים זוחלין ומושכין אפי' אינן נובעין כל השרצים הנמצאים בהם בלא סימני טהרה אסורין וכן הביא דעתו בזה הר"ן שם וכן מוכח מדברי התוס' וסמ"ג ומדברי הרא"ש והטור משמע דאע"פ שהן נעיצין וחריצין שמושכין כיון שאין נובעין שרצים הגדלים בהם שרו שהכל תלוי בנביעה ואם יכול לקחת בכלי מן המים שבכלים שהשרצים בהם ולשתותן בכלי אחר הרא"ש הביא הב' דעות א' שאוסר משום דחיישינן דלמא פריש לדופני כלי הא' ואיהו כתב דלא חיישינן לזה ולא נקטו תלמודא לישנא דשוחה ושותה מהם אלא משום אורחא דמלתא אבל ה"ה שיכול לקחת מהם בכלי אחר:

והיכא שנמצא בפרי התולעת שהוא אסור או בשרביט הקטנית למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה איכא פלוגתא רש"י והרא"ש והטור כתבו דתולעים הנמצאין בפולין ובחמצי תחת הקליפה והקליפה משחרת עליהם מבחוץ וכשמסירים הקליפה מוצאים התולעים תחתיה מותרין לפי שהן מונחים במקום צר ולא קרינן ביה השורץ על הארץ כל זמן שלא ריחש וכן כתוב בהגהת מיי' בשם מהר"ם וז"ל התולעים שהם בתוך קלח של ירקות

ודחוקים מבפנים שאין חלל במקומן שיוכלו לרחוש ולילך באשר הם שם אין בהם משום השרץ השורץ על הארץ וכן פרש"י פ' אלו טרפות וכן הוריתי על מבשלי קליות חטין ואומרין שמצויין בהם תולעים בין הקליפות לחטה והתרתי מטעם זה עכ"ל:
כתב ריא"ז וכל פרי שרגיל להתליע במחובר צריך לבודקו שמא יש בו תולעת וכן בדברי ר"מ ואם לאחר שנתלש התליע הפרי מותר ואם פירש השרץ מן הפרי אסור. פירש ומת בנפילתו מיד עד שלא שרץ על הארץ או שפירש מקצתו או שפירש לאויר העולם או שפירש מתוך הפרי על גבי הפרי או שפירש מתוך הגרעינה ע"ג הגרעינה כל אלו אסורין מספק ואם פירש לאחר שמת מותר ויש שאוסרין כמבואר בקונט' הראיות. פירות ששהו לאחר תלישתן י"ב חדש אין חוששין לתולעין שבהן שכל דבר שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש ובידוע שלאחר שנתלשו התליעו ואין צריך לבדוק אחריהן כלל כמבואר בקונטרס הראיות:

דף כד.

כל תולעים הנמצאים בדג מחיים במעיהן לדברי רבינו ומיי' וטור אסורים אבל בין עור הדג לבשרו ובבשר הדג עצמו מותרים ובהגהת אשר"י בשם א"ז כתב דאף הנמצאים בחוטמו אסורים ובעל התרומות כתב בין שנמצאו בראשו בין שנמצאו בבני מעים ואפי' בגוף החתיכה אסורים ותולעים שבגבינה כתב בשם ראב"ן דאסורים ורוב הפוסקים מתירים אותם וראבי"ה כתב שהן מותרים אפי' פירשו לגמרי ורשב"ט התירן היכא שפירשו לגג הגבינה ולמקום אחר בגבינה והוא שלא פירשו לגמרי וכן נהגו:
כתב ריא"ז ואם יצא רוב האבר לחוץ ומיעוטו בפנים אף המיעוט שבפנים נאסר כאילו יצא כמבואר בקונטרס הראיות:

דף כד:

כתב הר"ן שם דיש מי שכתב שהכל תלוי בפרסות שצריך שיהיה לולד פרסות בהמה והלכך אם מצא בה דמות בהמה ורגליה כרגלי עוף או באין לה רגלים כלל אסורה דפרסות בעינן ודמות יונה שיש לה פרסות ספק אם היא אסורה או מותרת דאיכא לספוקי אי חשיבא פרסה דידיה פרסה והתוס' כתבו דאינו תלוי בפרסות כלל אלא כל שמצא בבהמה שהוא מין בהמה גמורה שראוי לחיות אפי' רגליה כרגלי יונה או אפי' אין לה רגלים כלל מותר. אבל כל שהוא מין עוף אע"פ שיש לה פרסות אסור והיינו

דנקט תלמודא דמות יונה לפי שהוא אסור אף כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים והכי כתב הרא"ש וטור:

דף כה.

הרא"ש והטור כתבו שאם הפרים ע"ג קרקע טעון שחיטה ראויה וכל שפוסל בשאר שחיטות פוסל בו כגון שהייה חלדה וכו' אבל כל שאר טרפות שבעולם אינו פוסל בו אפילו נטרפה קודם ששחטה ואינה יכולה לחיות והרי היא טרפה לפנינו יכול לשוחטה ואין טעון בדיקה כלל ועיקר והרשב"א כתב והביא דבריו הר"ן דבשחיטה נמי אפי' החליד או דרס כשרה ודעת סמ"ג לאוין קל"ו הוא כן דאין טרפות פוסל בו כלל ועיקר אך לא הזכיר דבר מהשחיטה אם פסלות השחיטה פוסלים בשחיטתו או לאו ומיי' בחבורו לא הזכיר דבר מזה אך בפי' המשניות כתב וז"ל בן ט' חי שמותר לאוכלו בלא שחיטה אין חלבו ודמו מותר אצל חכמים ודע שא"צ בדיקה ר"ל שאין טרפות מפסידתו לפי שהוא אצלנו כשחוט אע"פ שהוא חי עכ"ל. ר' יהודה ממגנצא עשה מעשה והצריך שחיט' בהפריס ע"ג קרקע וכ"כ רבינו יהודה משפירה ורבינו שמריה קבל מרבו מר' אליעזר בן רבינו משולם בן רב שרירא גאון אבי רב האי גאון עשה שני מעשים התיר לבשל היין לכתחילה לשתותו עם עובד כוכבים וגם בני פקועות היו לו ולא שחט אחד מהם אלא המית שניהם בקופיץ בין קרניהם והאכילום בחופה ואין משם ראיה להתיר בלא שחיטה דשאני התם דחופה הוא ותמיהי אינשי כההיא דאביי דאמר הכל מודים בקלוט בן פקוע שהוא מותר בלא שחיטה דמתוך שתמהין על קליטתן קול יוצא עליו שהוא בן פקוע ולא אתי לאחלופי. מא"ז:

דף כה:

רש"י פסק דכל מקום שיחתך לגמרי עצם האמצעי אפי' למעלה מצומת הגידים דהוי טרפה ולדבריו הסכים הרשב"א והרמב"ן והרא"ש והטור וכתבו שכן נוהגים באשכנז וצרפת וכן פסק ספר התרומה. והגאונים פסקו דנחתך עצם האמצעי כשרה ובלבד שלא יהא במקום צומת הגידין דהיינו לבהמה גסה למעלה מט"ז אצבעות כדלקמן וכן פסק הרי"ף ומיי'. וסמ"ג כתב בשם רבותיו הלכה למעשה להכשיר וכ"כ ראבי"ה שאם נשבר או נחתך עצם האמצעי בלא הגידין דהיינו שלא במקום צומת הגידין דהוי כשרה והיכא שנחתך הרגל בארכובה בין הפרקים דהיינו במקום הכפיפה ממש הרא"ש כתב שראה מי שהתיר ודעתו הוא לאסור והוכיח בראיות דתוך הארכובה הוי כלמעלה מן הארכובה:

וצומת הגידין בעוף היכן הם רוב הפוסקים כתבו שהם בעצם האמצעי כמו שהם בבהמה ממש להראב"ד מבפנים ולשאר הפוסקים מבחוץ ולזה הסכימו רוב הפוסקים וכמעט כולן שיעורן מתחלת עצם השוק ומחובר עם הרגל עד שנבלעים בבשר דשוב אין דין צומת הגידין עליהם כ"כ הר"ן בשם הרא"ה:

דף כו.

פירוש שמועה זו כן קבלה רש"י מפי רבותיו גאוני עולם רבינו יצחק סג"ל מויטרי ור' יצחק בר' יהודה ור' יעקב ב"ר יקר ז"ל שצומח הגידין הוא מחוץ לארכובה והזנב נופל עליהם וכן בעוף עד שעמד חכם גדול הראב"ד ז"ל ומתוך פלפולו סמך על ראות עיניו ומשמוש ידיו וחלק על קבלתם להכשיר את הטרפות ולהטריף את הכשר ואילו היה אומר לנו שהיה מקובל מרבותיו כך היינו אומרים זו קבלה וזו קבלה אבל מסברת לבו פירש שרבא ורבה בר רב הונא נחלקו במקום צומת הגידים רבא אמר דאגרמא ולבר כלומר מחוץ לעצם ורבה בר רב הונא אמר דאגרמא ולגיו מבפנים לעצם מצד חלל הבהמה ורבא בריה דרבה בר רב הונא לא נחלק עליהם אלא בענין דבר אחר להורות לנו מקום התחלת הגידין ופסק כמאן דאמר דאגרמא ולגיו והביא ראיות שאין בהן ממש כי כל ראיותיו למראה עיניו ישפוט ואנו בדקנו ומצאנו הדבר להיפך לכך אין לסמוך על חכמתו ולעקור קבלת חכמי התלמוד שהיו מקובלים מרבותינו וגם רב אלפס לא הביא בהלכותיו ההיא דאגרמא ולגיו אגרמא ולבר ואם היה מקובל כסברת הראב"ד ז"ל איך לא היה כותב דבר שהטרפות תלוי בו אלא ודאי דבר פשוט הוא שצומת הגידין הוא בחוץ וידוע הוא שכח הבהמה וחזקתה וחיותה תלוי בגידין שבחוץ ועל זה לא נסתפק אמורא וחכם וכל האמוראין לא דברו אלא על מקום התחלתן וסיומן:

חוטין שהן בצומת הגידין דעוף שנפסק א' מהם או כולם ולא נפסקו לגמרי הר"ן כתב בשם הרמב"ן שאם נפסק א' מהט"ז חוטין ולא נפסק לגמרי אלא ברובו או אפי' אפסיקו ט"ו חוטין ברובן ונשתייר חד מינייהי שלם הוי כשרה ומיי' כתב דבעוף אפילו לא נפסק אלא רובו של אחד מהם טרפה וכתב הר"ן וכדבריו נ"ל דכיון דבעוף מחמירין ולא מכשירי' אפי' ברוב מנין ורוב בנין אלא אפי' בחד טרפינן הדרן לכללין דרובו ככולו והטור כתב בשם הרשב"א שאם נפסק קצתו של כל אחד מהם יש מתירין עד שיפסק רוב כל א' ואחד מהם ויש מי שאוסר אפי' בנפסק רוב אחד מהם ע"כ:

דף כו:

כתב הרא"ש דיש אוסרין משום דאילו הובא לפנינו קודם שנשבר העצם היינו צריכין לבדוק בצומת הגידין וא"כ אע"פ שנקשר העצם מ"מ בדיקה צריך עדיין בצומת הגידין ומי שאינו בקי לבדוק צריך להטריפו ור"י לא רצה לומר כאן לא איסור ולא היתר והר"ר שמואל מאיבר"א כתב בשם ריצב"א שאם לא נשתנה הבשר שעל הקשר במראיתה אז ודאי נתרפא יפה ואם נשתנה יש לחוש ורבינו שמשון כתב שאם אירע הדבר בע"ש בין השמשות שא"א להכין אחרת שיש להתיר ולא בענין אחר והרא"ש כתב דכיון שהדבר מפוקפק בעיני הגדולים נכון להחמיר ולאסור:

מכאן היה דן רבינו יואל הלוי על שליא של נבלה או של טרפה שנתבשלה עם בשר כשרה שאין אוסרת הואיל ולא מטמאה טומאת אוכלין משום דלא חשיבא אוכל ש"מ דפרשא בעלמא הוא אע"ג דע"י מחשבה אית לה טומאת אוכלין מיהו הואיל ומעיקרא פרשא הוא שרי דלא חזי לאדם וראייתו באורך. מא"ז:

דף כז.

בדין אותו ואת בנו אם נוהג בזכרים איכא פלוגתא הרי"ף פסק דאיסור אותו ואת בנו אינו נוהג אלא בנקבות כגון האם עם הבן והבת אבל לא בזכרים כגון האב עם הבן והבת הלכך שחט האב שרי לשחוט הבן או הבת ביום אחד וכ"כ בשם ה"ג ורב אחא משבחא גאון וכ"כ הרמב"ן והביא דבריו הר"ן שם ומיי' וסמ"ג וטור והרא"ש אביו והר"ן כולן הסכימו שאם ידענו בודאי שהוא אביו אסור לשחוט האב והבן ביום אחד משום דמספקא לן אי חוששין לזרע האב או לא ואזלינן לחומרא אלא שאין לוקין עליו וצ"ע בדברי מיי' שהרי בפי' המשניות פרק אותו ואת בנו פי' וז"ל ראוי שתדע שאין חוששין באותו ואת בנו אלא מי שבנו כרוך אחריו יצא זכר שאין בנו כרוך אחריו ע"כ הרי דלדידיה משמע להדיא דאין אותו ואת בנו נוהג בזכרים כלל ובפי"ב מהל' שחיטה כתב דנוהג גם בזכרים מספק וכן משמע לפירושו למשנת סוף פרק על מומין אלו אותו ואת בנו נוהג גם בזכרים והתימה יותר גדולה מסתירת פירושו ממקום למקום וצ"ע ועוד כתבתי בזה בהלכות כלאים:

דף כח.

רש"י פי' שיש לו ריוח שמכר האם היום אבל בזמן שאין לו ריוח וכו'. ורמב"ם פי' בענין אחר בד"א שצריך להודיעו שראה זה שלקח באחרונה נחפז לקנות והוא בסוף היום שחזקתו שהוא שוחט עתה אבל אם היה ריוח ביום א"צ להודיעו שמא לא ישחוט עד

למחר. ולא מסתבר כלל כפירושו דאם היה נחפז לקנות בסוף היום למה נאמר שישחוט היום יותר ממי שקנה בבקר אדרבה איפכא מסתברא דהקונה בערב אין לו פנאי לשחטו ולהפשיטו ולצורך מחר הוא קונה ומה שהוא נחפז הוא שלמחר ביו"ט לא ימצא לקנות. וכתב הרא"ש ראיתי כתוב בשם רב אחאי דאם תגר עובד כוכבים הוא צריך למיחש למלתא ולא מסתבר כלל דמלתא דלא שכיחא היא ואחזוקי איסורא לא מחזקינן כל כמה דלא אודעיה המוכר דאם יש לחוש מספק ראוי היה שישנה התנא בד' פרקים הללו צריך הקונה לישאל אם מכר אמה או בתה לשחוט כי יותר צריך ליזהר אותו שעושה עבירה מאותו שמכשילו ושמא ישכח המכשילו ולא יאמר לו אלא ודאי אין לחוש אלא למי שיודע בודאי דהיינו המוכר שלא יכשל הקונה אבל הקונה אין לו לחוש כלל לפיכך אם קונה מעובד כוכבים א"צ לשאול לו כלום:

דף כח:

כתוב בשם רבינו יונה שצריך לברך על כסוי דכוי וראייתו מפ' במה מדליקין דאין מברכין על הדמאי מפני שהוא ספק דרבנן משמע הא ספיקא דאורייתא מברכין עליו והרמב"ם והרא"ש ז"ל כתבו שאין לברך:

השוחט ונמצאת טרפה וכן בכל שחיטה שאינה ראויה לאכילה א"צ לכסות שנאמר אשר יאכל ואצ"ל אם שחט ונתנבלה בידו או חש"ו ששחטו ואין אחרים רואין אותן. השוחט וצריך הדם לרפואה וכן השוחט לעובד כוכבים חייב לכסות אא"כ מנבל ומטרף. שחט כמה חיות ועופות במקום א' כיסוי א' לכולן בין ברכת השחיטה בין ברכת הכיסוי:

השוחט לחולה בשבת חייב לכסות במוצאי שבת הכוי שהוא ספק בהמה ספק חיה אין שוחטין אותו ביו"ט ואם שחטו אין מכסין דמו אלא במוצאי יו"ט:

כתב ריא"ז שחט אחד מהם וברך על השחיטה ואח"כ בא לפניו עוד א' לשחוט אם היה דעתו עליו מתחלה א"צ לברך על שחיטה זו פעם שניה אלא פוטרה בברכה ראשונה ואם לא היה דעתו עליו מתחלה נראה בעיני שמברך על שחיטה זו ברכה לעצמה הואיל ואחר הכסוי הראשון בא לפניו ואם בא לפניו קודם הכסוי הראשון אע"פ שלא היה דעתו עליו מתחלה פוטרו בברכה ראשונה כמבואר בק"ה:

שח בין שחיטה לשחיטה או בין ברכה לשחיטה שיחה שאינו צורך שחיטה חוזר ומברך וכן בכל המצות אם שח בין ברכה למצוה חוזר ומברך לפי שהשיחה מפסקת כמבואר בק"ה:

ובעל הלכות כתב היכא דבעי למשחט עשר זוגיתא ושחט חדא מינייהו ואשתעי לכסויה

והדר לבריך ולשחוט הני אחרינתא וכ"כ הראב"ד מכסה ומברך ושוחט ומכסה וכן מצאתי כתוב בשם ר"ת דשח בין עוף לעוף צריך לחזור ולברך כההיא דשח בין תפלה לתפלה דחוזר ומברך לפי שכשהפסיק בינתים גמר המצוה שבירך עליה וצריך לברך שנית וכן בשני עופות ושח ביניהם כיון דאיבעי שחיט ואי בעי לא שחיט איכא גמר מצוה וצריך לחזור ולברך אבל המברך על המצוה והתחיל לעשותה ושח קודם שגמרה אינו חוזר ומברך כגון תקיעת שופר וקריאת הלל ומגילה והאריך הרא"ש בזה ע"ש:

דף כט.

מרדכי כתב שראבי"ה מצא כתוב בתשובה שצריך לברך על כל שחיטה ושחיטה שמא ישכח וידבר בינתים דברים שאינן מעין השחיטה וזה הטעם לא נראה בעיניו דאטו משום שמא ישכח יברך ברכה שאינה צריכה וכתב הוא דשמא הטעם דהוו גופים מוחלקין ואפי' הוו מצוה אחת ומה שכתב מתפילין ראיה צ"ע דא"כ לפי סברא זו היה צריך לעולם לברך על כל אחד מהתפילין אפי' לא סח משום חשש שמא ידבר בינתים וצ"ע וכ"כ רבינו שמואל בן חפני ורבינו קלונימוס מרומי שצריך לברך על כל שחיטה ושחיטה וכתב בשם א"ז לקיים טעמי שניהם בשני דברים דהיינו כגון ששחט חיה ועוף שאז צריך לברך על כל אחד ואחד ולפי זה כשאין הגופים מוחלקין גם בסח א"צ לברך כי אם ברכה אחת לכולם דכיון דבשמותם הם שוין אע"פ שהן גופין מוחלקין וכתב איהו דנראה לפי האמת אפי' חיה ועוף ובהמה א"צ כי אם ברכה אחת לכולם הואיל וברכות שוות והאריך בראיות ולזה הסכימו רוב הפוסקים דכל עוד שהברכות שוות ברכה אחת לכולן וה"ה דפליגי גבי מוהל שיש לו למול כמה בנים זה אחר זה או מי שיש לו לברך כמה ברכות חתנים זה אחר זה ואם אסור לדבר בין גמר שחיטה והכסוי או לא דאיתא נמי התם המרדכי בשם ספר התרומה כתב דמותר לדבר אחר השחיטה קודם הכסוי ובשם ראבי"ה כתב דאסור לדבר אם אינו מעין השחיטה ודעת הרא"ש שם כדעת ספר התרומה דליכא חשש הפסק בין מעשה לברכה אחרונה:

הרא"ש הביא דברי ה"ג שכתבו שמכסה ואח"כ מברך דאע"ג דכל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן ה"מ בתחלת המצוה אבל זו סיום המצוה היא ובאמצע המצוה אין ראוי לברך הלכך מברך על השחיטה קודם השחיטה ועל הכסוי אחר גמר המצוה והרא"ש כתב שלא נהגו כן משום דחשיב להו מצות כסוי מצוה בפני עצמה וכן כתבו כל הפוסקים שמברך על הכסוי טרם הכסוי:

ולענין קריאת התורה אם עמד אחד שלא קראו החזן אף בארץ ישראל שדנין בה דיני קנסות היה פטור דבקריאת התורה הכל חייבין וקריאת החזן אינו אלא כי היכי דלא ליתו לאנצויי ואפי' אם עמד ישראל במקום הכהן אין לחייבו ואע"ג דדרשינן וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון אסמכתא בעלמא היא כמו ליטול מנה יפה ראשון דאין יכול לגבות בבית דין. ובענין המוהל כתב הרא"ש נ"ל לפטור המוהל דאע"פ שאמר האב למוהל אחד למול את בנו לא זכה באותה המצוה לחייב אחר אם קדם ועשאה ולא דמיא לכסוי דאמרה תורה ושפך וכסה מי ששפך יכסה וכן האב שחייב למול את בנו ורוצה למולו וקדם אחר חייב אבל אם אין האב רוצה למולו כל ישראל חייבין למולו ובדבור שאמר האב למוהל לא זכה למצוה לחייב לאחר אם קדמו:

דף כט:

רוב הפוסקים כתבו שכל הדברים שהזרעים הנזרעים בהם מצמיחין הם בכלל עפר לפיכך אין מכסין בעפר המדבר שאע"פ שקרוי עפר בלשון בני אדם אינו נקרא עפר במקרא וגם אינו מצמיח מה שזורעים בו כך נ"ל האי מלתא כי היכא דלא תיקשי מדברי הרא"ש לדברי הטור וגם מדידיה לדידיה שכתב בראשונה דמידי שאינו מצמיח אם נקרא שמו עפר מכסים בו ואח"כ כתב אין מכסים בעפר המדבר וקשה דעפר המדבר אע"פ שאינו מצמיח עפר איקרי אלא ודאי דהא דקאמר אם נקרא שמו עפר מכסים בו ר"ל אם נקרא בפסוק שמו עפר מכסין בו והרשב"א והר"ן הביאו דברי מי שחולק על כלל זה וסברי דאע"פ שאינו מגדל צמחים מכסין בו והלכתא מכסין בעפר המדבר כשהוא דק והאי דקאמר המהלך במדבר ואין לו במה לכסות שורף טליתו רוצה לומר שאין עפר המדבר דק אלא גם ואין לו מידי לשוחקו שורף טליתו וכו' אבל אם דק מכסה גם בו והאי דנקט מדבר טפי ממקום אמר דהא בכל מקום אם אין לו עפר שחוק ודק מצי למעבד הכי לשרוף טליתו יש לומר משום דאורחיה דמדבר שהוא ארץ ציה להיות גם ולא דק וה"ה למקום אחר:

וריא"ז כתב אין מכסין בעפר המדבר אע"פ שמגדל עשבים אין זורעין בו שנאמר לא מקום זרע ותאנה. פלפל טחון דינו כקמח שהוא פרי טחון. קנמון טחון דינו כנסורת חרשין שהוא טחינת עצים כמו שביאר מז"ה:

דף ל.

השיב ר"י סגן לויה לרש"י על ניקור יריכי חיה מצוה לנקרו כמו של שור שה ועז וכל מה שאסור בירך הבהמה אסור בחיה בכל הירך ובשוק שלמטה הימנו שקורין צנקרו"ן בלע"ז וכן שומן של גיד הנשה וכן כנפי העוקץ ובוקא דאטמא וכל הנקור כמו של בהמה לפי שהגיד ראשו נכנס תחת אותו העצם לפי שלא חלקו רבותינו בין חיה לבהמה אלא בחלבים הקריבים ע"ג המזבח וגידים האסורים משום חלב אבל גידים האסורים משום דם צריך ליטול מן החיה כמו מבהמה. מא"ז:

דף ל:

לשון ריא"ז

חוטי הכסלים חמשה הן שלשה לצד ימין ושתים לצד שמאל השלשה מתפצל כל חוט לשנים והשנים מתפצל כל חוט לשלשה וצריך אדם להזהר ולהוציאן בעוד הבשר חם שאם יתקררו אינם נמשכים יפה וצריך לחטט אחריהם עד שיוציא כולם:

בדין לובן כוליא שהשומן נכנס בתוך החריץ אם צריך לחטט אחריו הר"ן הביא דעת הר"ז וספר התרומה דאסרי לובן הכוליא ואמרי דצריך לחטט אחריו וכן הגהות מיי' והרי"ף כתב שהוא מותר וכן מיי' וסמ"ג דחלב שעל הכליות אסר רחמנא ולא שבתוך הכליות וכן נראה דעת התוס' שם ודעת הרא"ש וטור אלא שמאחר שכתב רש"י שיש להחמיר בו יש לחוש לדבריו מיהו אפי' למאן דמחמיר כתבו הגהות אשר"י בשם א"ז שאם אירע הדבר שימצא קצת שלא שרשו לחוץ ונצלה או נתבשל עמו לא אסרי' ליה. בשומן שעל היותרת התוס' והרא"ש והמרדכי שם הביאו דעת הר"ר אליעזר ממיץ שאוסר חלב שעל היותרת אף לאחר שנטל הקרום שעליו וכתב דהאוכל השומן המעורב בבשר היותרת שתחת הקרום טעות הוא בידו וכ"כ המרדכי בשם ר"ת לאיסור והאריכו בראיות והתוס' שם סתרו כל הראיות שלהם והוכיחו דשומן שע"ג יותרת הוא מותר לגמרי דאין לו דין חלב כלל וכ"כ סמ"ג וכ"כ הרא"ש שם ורוב הפוסקים דשומן שע"ג יותרת שומן הוא ומותר ולא חלב והמרדכי שם הביא דברי ספר התרומה שכתב שצריך לקלוף היותרת הכל לפי שחלב המכסה את הקרב שוכב ונוגע שם אבל לצד פנים לצד הריאה א"צ להסיר את הקרום שבאותו צד אין שום חלב ואם חתך היותרת מן הבהמה ואינו יודע איזה היה לצד פנים או לצד חוץ צריך להסיר הקרום מן ב' הצדדין:

מיהו אם אירע הדבר שימצא קצת שלא שרשו לחוץ ונצלה או נתבשלו עמו לא אסרי' ליה. מא"ז:

התוס' שם וסמ"ג לאוין קל"ז כתבו שחוטין שאנו נוטלין מן הכתף ומן הלחיים הרוצה לצלותן צריכין חתיכה וכן יראה מדברי מיי' שכתב דכל חוט וקרום שאסור משום דם דינו לצלי כמו לקדרה וכן הביאו הרא"ש והר"ן והרשב"א וכל הפוסקים דעות אלו בפסקיהם אלא שהרא"ש והר"ן והרשב"א ס"ל דמותר לצלות אותם בלי חתיכה כלל אפי' כשהן בתוך הכתף וכן כתבו הרא"ש והרשב"א בשם הגאונים באורך:

דף לא.

רש"י פי' דכל שומן הדקין מותר אחרי ניקור החוטין שבהם חוץ מראש המעי הסמוך לקיבה משהקיבה מתחלת להתקצר והדקים יוצאים עד אמה ממנה צריך לגרוד החלב שעליו וכן כתבו רוב הפוסקים דכשיטול אורך אמה באותו מקום צריך לגרוד מהחלב ומיי' כתב דראש המעי הסמוך לקיבה צריך גרידה אך לא נתן שיעור לאותה גרידה כמה באורך המעי צריך גרידה וכתב הרא"ש טעמו משום דלבני מעים עצמן קרי מיי' אמתא על שם אמת (המעים) [המים]. עוד כ' מיי' פי' אחר וז"ל ויש מן הגאונים שיאמר שראש המעי שיוצא בו הרעי שהוא סוף המעים הוא שצריך לגרוד והביא הרא"ש והטור כל הפירושין הללו שנראה שיש לחוש לדבריהם סמ"ג הביא פי' רש"י ופי' הגאונים לפסק הלכה והרשב"א כתב דאין פי' הגאונים נכון והראב"ד כתב דפי' הגאונים עיקר ומרדכי הביא לשון ספר יראים בשם רא"ם דס"ל דחלב הקיבה מתפשט על הדקים ומקום פשוטו בעור הדקים גרידא וכשהטבח מושך הדקין בעודן חמין נשאר החלב על הכנתא ולא על הדקים הלכך הבא לאכול מן הכנתא צריך לגרוד אמה מן החלב שעליה לצד הקיבה ואם משך הדקים ואינו יודע מקום צד הקיבה צריך לחתוך כדי עובי דינר זהב בכל מקום שנסתפק בה ומפירושו משמע כפי' רש"י:

מיי' פסק דחוטי העוקץ הם מלתא באנפי נפשייהו ואיסורן משום דם ונפקא מינה לענין בישול או צלייה דלמ"ד משום דם אי חתכיה ומלחיה שפיר דמי אף לקדירה או בלא מליחה וחתך לצלי ואם אסורין משום חלב לית להו תקנה ומיי' לא פי' מה היא עוקץ ולא ידענו מקומו היכן ורש"י פי' דעוקץ הוא הנקרא הנק"א ומרדכי כתב בשם רא"ם דאסורין משום חלב כרש"י וכתב דיש מפרשים עוקץ הנק"א ולא ידעתי שום חוטין שם אלא חוט הכסלים ונראה לו דעוקץ היינו זנב ויש שם חוטין אסורין משום חלב שיונקין מחלב הכליות והטור כתב כלשון רש"י והתימה עליו שבסי' ס"ה הביא גבי איסור דם לפסק הלכה לשון מיי' וכתבו גם חוטי העוקץ שנראה כי אלו חוטי העוקץ אסורין משום דם:

לשון ריא"ז

כשם שצריך לחטט אחר גיד הנשה כך צריך לחטט אחר החלב בכל מקום שהוא ואחר שמסיר החלב שעל הכסלים שאיסורו מן התורה וענוש עליו כרת צריך להסיר קרום דק העומד על הכסלים תחת החלב ואיסורו מדברי סופרים וכן חלב שעל הכליות והקרום הסמוך לו איסורו מן התורה ושאר הקרום הדבוק בכולו מדברי סופרים. שלשה קרומים אלה הנזכרים שאיסורן מדבריהם אסורים משום חלב ואין להם שום צד היתר ויש עוד שני קרומים אחד שעל הביצים וא' שעל המוח שאסורים משום דם ואם חתכן ומלחן מותר לבשלן בקדרה וכן יש חמשה חוטים שהשלשה אסורים משום חלב ואיסורן מדברי סופרים כמבואר בק"ה:

המנקר את הבשר ישבר ראשי עצמות שבירך וינקר הקנוקנות וגיד הנשה כולו עם שומנו ויטול הגידין שבצנקורין ויטול חלב הקרום שעל הקיבה דאקשתא ודאייתרא עד אמה מן המעים של קיבה ויפרידנו בנחת שלא ינתק בכח וישאר ממנו עם הכנתא ויטול החלב והקרום שעל הטחול ושעל הכרס ואף שדבוק בו לגמרי יטול ושעל המסס ובית הכוסות וישלוף הגידין שבתוך הטחול ויטול חלב והקרום מעל הכסלים והחוטין שבתוך הכסלים ויטול שני הקרומים שעל הכליות והקרום של חצר הכבד לצד הכבד ושל צד הריאה מותר ונהגו ליטול דלא ליתי למטעי ויטול חוטין שתחת הידים כולם והחוטין בראש תחת הלשון ושבצואר שהן משום דם וכל אלו אסורין משום [כל] חלב וכל דם לא תאכלו ולא נתפרשו אלו מדברי חכמי התלמוד. מא"ז:

דף לא:

והיכא שצלה החוטים שבעוף בשפוד כתב רי"ף שצריך שיתלה השפוד למטה וכ"כ מיי' שצריך שיהיה פיו למטה ושאר המפרשים לא כתבו כן אלא בסתם שרי וכתב הר"ן שם שהוכרח לפרש שיהיה פיו למטה היינו משום דאמרי' תלייה בשפודא ואי לא הוי בית שפודא לתתאי אין זה דרך הנתלין ומכאן ראיה דתלייה בשפודא דאמר הכא אין ר"ל שנוקב הבשר בשפוד כמו שאנו עושין:

מיי' פי' דעופות וגדיים שהניחם שלמים ומלא חללן בשר וביצים ובשלן אסורות שהרי דם יוצא לתוכן ואע"פ שמלחן יפה יפה ואפי' היה הבשר בתוכן שלוק או צלוי וכן מטין דברי רבינו שם. ונתן מגיד משנה טעם לדבריו ולדברי הגאונים שכתבו גם הם כן משום דס"ל שאין המלח בשיעור [מליחה מפליט] כל דם הלכך כשחללן מלא מבשר אין המים רותחין נכנסים לתוכן יפה ומש"ה אסור אפי' הן מלוחים ותמהו עליהם כל הפוסקים

דאם הוא מלוח כל צרכו והבשר שבתוכו צלוי איזה דם יאסור אותו וכתבו הם אם מלוח ומוכשר לקדרה בכל גוונא מותר שאינו פולט אם מלוח החיצון לבדו והפנימי לבדו מיהו אם לא נמלחו או שלאחר שמלאו מלת החיצון אינו מפליט לדם שבפנימי ע"י אותה מליחה ואסירי וכתב מגיד משנה וע"פ האחרונים נוהגים היתר בזה שאין חוששין אתר מליחה לקדרה כלום ומיהו אף להגאונים נראה שאם העוף או הגדי נמלחו כהוגן וגם השליכו ברותחים לאחר מליתה וכן עשה גם לבשר המלוח קודם שנתנו בתוכו או שמלאהו בשר שלוק ש"ד ואין כאן מיחוש איסור כלל וה"ה שלאחר שהוכשר לקדרה אם החליט ברותחים וטפלו בבצק יהיה באיזה ענין שיהיה מותר אף בקדרה. וגם פליגי בטפול שעושין סביב האווזא שלא נמלח לרש"י ר"ל עם בצק ולתנור ולסמג טפול בעיסה שבלילתה דקה ובשפוד:

כ' הרא"ש יש שמגלגלין תרנגולת ברמז למולגה ולכאורה היה נראה דאסור דלא שרי ברישיה אלא אבי נחירי וזה לא שייך בתרנגולים ויש לחלק דוקא בראש של בהמה שיש עצמות ודברים המעכבים את הדם לצאת אבל בתרנגולת האש שואב את הדם ואינו מתקבץ בשום מקום וכ"כ בה"ג האי מאן דמטוי רישא וכו' דלעיל משמע בהדיא דלא אסור אלא משום קרום שיש בו דם ולכך גם המוח אסור שנתבשל בתוך הקרום וגם חוטין שבלחי אסורין אם לא חתכו וגם רגלים מותר לחרוך אותם בלא מליחה ובלבד שיסיר הטלפים כי הם מעמידים הדם:

מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות כתב כדברי הרי"ף דאין צולין לכתחלה בשר שחוטה עם בשר נבלה או בהמה טמאה בתנור אחד ואע"פ שאין נוגעין זה בזה ואם צלאן ה"ז מותר ואפי' היתה האיסור שמינה הרבה והמותרת רזה שהריח אינו אסור ואינו אוסר רק טעמו של איסור ולגבי פת כתב פ"ט מהל' מאכלות אסורות פת שאפאו עם הצלי ודגים שצלאן עם הבשר אסור לאוכלן עם החלב כל זה ממש כשיטת הרי"ף. ורש"י פסק דגם הפת שאפאה עם הצלי מותר לאוכלו בכותח דריחא לאו מלתא היא וכ"כ הרשב"א שהפת שאפאו עם הצלי מותר לאכלו לכתחלה בחלב וכן הבשר שחוטה שצלאה עם בשר נבלה בתנור מותרת לרש"י ולהרשב"א אלא שבדברי רש"י לא נתברר היטב אי דוקא בדיעבד מותר או אף לכתחלה ומדברי הגהות מיי' משמע דוקא בדיעבד שרי רש"י וכ"כ הרשב"א הסכמת הגאונים להתיר מ"מ לכתחלה אסור לצלותם בתנור צר ומסקנת גאונים הרבה להתיר בין בבשר בין בפת והביא המרדכי פ' גיד הנשה והשערי דורא הרבה מהם וכן הגהות מיי' וראבי"ה כתב דגבי בשר נבלה ובשר שחוטה שצלאן יחד ריחא מלתא היא ואסור אפי' בדיעבד שקולטין הריח ביותר מפני הפיטום וכן

פשטיד"א ופלאדי"ן שנאפו יחד בתנור אסורים דריחא מלתא היא לגבי כל כי האי מלתא שיש פיטום יש לאסור או במידי שאין הריח יכול לצאת אלא דרך אותו מקום על כרחין הוא נבלע בו כמו פת חמה וחבית פתותה שאין דרך לנטות ימין ושמאל כי אם דרך המגופה אז אסור אע"פ שאינו מפטם כ"כ אבל פת שאפאו עם הצלי בתנור אינו מפטמו ואינו קולט הריח ואפי' לא כסה הצלי כלל כשהוא בתנור אינו אוסרו הלכך נהגו שהפת שנאפה בתנור עם הצלי אין מקפידין עליו ואוכלין אותו עם מה שחפצים בין עם בשר בין עם גבינה וכתב שכן היה נוהג אביו איסור בפשטיד"א ופלאדי"ן אבל בפת לא היה חושש כלל וכ"כ בהגהות מיי' ובשערי דורא דכל העם נהגו איסור באפיית פשטיד"א עם פלאדי"ן אבל פת עם אחד מהם שרי וכן יש ליזהר שלא לאפות עוגה בצד פשטיד"א שלא יגע מן השומן אל הפת כי יש לחוש שמא הטעם שבפשטיד"א יפלט לעיסה ומן העיסה לפת דדוקא גבי פליטת טעם שבכלים שייך לומר נותן טעם בר נותן טעם אבל מאוכל לאוכל חשוב טעם אחד ור"ת פסק דריחא מלתא היא והלכך פת שאפאה עם צלי אסור לאוכלו עם כותח ובשר שחוטה שנצלה עם בשר [נבלה] אסור וכן פשטיד"א ופלאדי"ן שנאפו יחד בתנור אסורין מיהו כתב ר"ת דוקא בתנורים שלהם שהם מכוסים ולכך נכנם הריח בהם וגם שהתנורים היו קטנים דע"כ לרוב קטנותם הריח נכנס בהם ומפטם אבל בתנורים שלנו שהם גדולים וגם פיהם פתוחים אין לחוש ומדברי התוס' פרק השוכר את הפועל וגם הרא"ש שם נראה דתרתי בעינן שיהיה התנור גדול וגם שיהיה פיו פתוח אבל בא' מהם לא סגי:

דף לב:

בעל נפש לא יסמוך אלא על טבח הבקי ויודע בטיב הניקור ומנין החוטין האסורין בבהמה (נפקא מינה) [נ"א] לבד הקנוקנות וחוט שתחת הלשון. מא"ז:

מיי' פסק לפיכך מותר לאדם לשלוח לעובד כוכבים ירך שגיד הנשה בתוכה וכ"כ האשר"י באורך והאריך בראיות לברר דגיד הנשה מותר בהנאה וכ"כ הטור ורוב הפוסקים לזה הסכימו וסמג פסק דגיד הנשה אסור בהנאה בשם רא"ם ולדידיה יהיה אסור לשלוח ירך שגיד הנשה בתוכו לעובד כוכבי' ויש מקומות שנזהרים. מלהאכיל גיד הנשה אף לחתול:

בדין שולח עוף שחוט לחבירו בלי סימן אחר בשם ב"ה כתב שחתיכת סימני שחיטה הוא ראיה שישראל שחטו ומותרת והרשב"א כתב דאם שלח ע"י העובד כוכבים בהמה או עוף שחוטין בלי סימן אחר שהן אסורין שאין שחיטה סימן לסמוך עליו שאע"פ

שאין העובדי כוכבים נוהגים בהלכות שחיטה לפעמים הן חותכין הסימנין בסכין וכיון דהאידנא תקנו חכמים שכל בשר שנמצא ביד עובד כוכבים אסור אפי' ברוב שוחטי ישראל אם אין בו סימן דלמא העובד כוכבים החליפו האי נמי אסור דאין שחיטת הסימנין סימן סמוך עליו וכ"כ הטור וכ"כ המרדכי שם:

דף לג.

כתב הרא"ש ושינויא קמא עיקר דהא אביי מוקי ברייתא דלקמן דתני בה ובעובד כוכבים בין שלימה בין חתוכה א"צ ליטול במקום שאין מכריזין ורבא מוקים לה במקום שמכריזין כשהכריזו ולא חיישינן במתנה שמא יתננה לו בפני ישראל וגם לא חיישינן במתנה לגניבת דעת וההיא דשמואל דפייסי' כו' לא כמין מכר היא וא"כ הני אמוראי בתראי מתרצי ומשני כשנויא קמא כי היכי דלא תפלוג מתני' אברייתא. ור"ת תירץ דהא דחיישינן לגניבת דעת ולשמא יתננה לו במתנה בפני ישראל היינו היכא דאמר ישראל לעובד כוכבים שהיא כשרה ומנוקרת אבל בסתם לא חיישינן. ע"כ:

דף לג:

לשון ריא"ז

בשר הנמצא ביד עובד כוכבים אם היו רוב טבחי העיר ישראלים מותר והוא שהיה דרך הטבחיה של אותו מקום להכריז כשבא לידם בשר טרפה שמכריזים ואומרים יש לנו בשר לעובדי כוכבי' אבל במקום שלא היה דרכן להכריז חוששין שמא בשר טרפה הוא ולכך מכרו לעובד כוכבים. מעשה בטבח אחד שאמר לאדם אחד אילו היית מפוייס עמי הייתי מוכר לך מבשר השור המפוטם ששחטתי אתמול אמר אני אכלתי משופרי שופרי שעובד כוכבים פלוני קנה ממך ונתנו לי א"ל הטבח אותו בשר טריפה היה שמכרתי לעובד כוכבים ואמרו חכמים לא נתכוין אדם זה אלא לצערו הואיל ודרכן להכריז כשמוכרין בשר טרפה לעובד כוכבים ולא הכריזו אין חוששין לדבריו של זה שנאסור בשר שביד עובד כוכבים שקנה ממקולין של ישראל והרי הוא בחזקת כשר הואיל ולא הכריזו עליו היה ידוע באמת שבשר טרפה מכר לו מעבירין זה ממלאכתו הואיל ומכר טרפה לעובד כוכבים במקום שדרכן להכריז ולא הכריז ושאר המקולין של ישראל מותרין ועובד כוכבים הקונה בשר מהם הרי הוא בחזקת כשר הואיל ודרכן להכריז ולא הכריזו ואין מתירין שאר המקולין אלא מאותו היום ואילך אבל באותו היום

שהוחזק בו איסור חוששין לבשר טרפה מכאן ואילך אין חוששין לו שהרי מתקלקל הבשר אם יתאחר יום או יומים כמב"ה:

תוס' והרא"ש וטור כתבו דהא דשרינן איסור שפירש מן הרוב היינו דוקא דומיא דט' חנויות שזכרנו שהאיסור ידוע וניכר במקומו דאין לגזור שמא יקח מן הקבוע מאחר שהקבוע ניכר וידוע דאיסור היכן הוא דלא ברשיעי עסקינן שילך ליקח מן הנבלה ודאית אבל בע"ח ושאר דברים חשובי' שנתערבו בהיתר שאינן בטלים אפי' באלף כיון שהאיסור מעורב ואינו ניכר במקומו אז אפילו פירש אחד מהן מן הרוב אסור דחיישינן שאם היינו מתירין הפורש יבא להתיר גם הקבוע ולפ"ז ל"ש אם פירש אחד מהן מן הרוב ממילא ל"ש הפרישן במתכוין כגון דנכבשינהו דניידי בכל ענין איכא למיגזר שמא יקח מן הקבוע כיון שאין האיסור ניכר במקומו. והשאלתות כתבו דכל איסור שפירש מן הרוב מעצמו ל"ש אם ניכר האיסור במקומו כגון ט' חנויות שזכרנו ל"ש לא ניכר האיסור במקומו אלא שנתערב בהיתר קודם שפירש מ"מ כיון שפירש מאליו שרי וליכא למיחש שמא יקח מן הקבוע אבל אם פירש במתכוין כגון דנכבשינהו וניידי אז אי שרית ליה לבדורינהו לכתחלה כי היכי דלישתרי אתי נמי למשקל מן הקבוע ולפ"ז ספק דרוסה או ודאי דרוסה שנתערב באחרות וכן אותו ואת בנו שנתערב אם פירש ממילא שרי ולא גזרינן שמא יקח מן הקבוע אבל אינו יכול לעשות כמו שכתבו הטור והרא"ש פ' אותו ואת בנו דנכבשינהו וניידי שמפרישן במתכוין והרשב"א סובר כדברי השאלתות כמ"ש בחדושיו והביא הטור דבריו:

ופי' מורינו רבינו יהודה שירליא"ן דהא טביעות עינא שרי אפי' בעם הארץ שמכירו לבשר זה בטביעות עינא נאמן כי אינו חשוד לקלקל ולהאכיל לחבירו איסור ואשכחן דעם הארץ אית ליה טביעות עינא כדאמרי' בגט פשוט אמר אביי וכו'. ע"כ מא"ז:

דף לד.

לדברי מיימוני הכי פירושו שאיסור גיד הנשה מן התורה הוי באותו גיד הארוך הפנימי הסמוך לעצם אבל ליכא איסורא בכל אורך אותו הגיד מה"ת רק באותו שעל הכף דוקא והאוכל מאותו מקום שעל הכף לוקה אבל אי אכל משאר גיד הפנימי שאינו באותו מקום שעל הכף הוי דינו כאכל מגיד החיצון ואין איסורו אלא מדרבנן וכ"נ פרש"י אבל מלשון סמג נראה דכל אורך גיד הפנימי איסורו מה"ת שהוא נקרא כולו מה שעל הכף וכ"נ מדברי הטור מ"ש שהפנימי אסור מן התורה והוא הפשוט בכל הירך וכן דעת הרא"ש והתוס' שם:

מדקאמר יש בה בנותן טעם משמע שאם יש בה בירך עצמה בנותן טעם אע"פ שהמים שמתבשל בהם היו מבטלין נתינת הטעם אפ"ה אסור הירך וכן הדין בכבד הדבוקה בחתיכה אם אין ששים בחתיכה לבטל הכבד צריך ששים בכל החתיכה אבל אם אין הכבד דבוק בחתיכה דומיא דטיפת חלב א"צ ששים אלא כנגד האיסור. ובניער וכסה פירש"י שמנער הבשר ומשכשך בקדירה וכסה זו היא שמעלה רתיחות ויורדין משולי הקדירה לפיה ומפיה לשוליה אז טעם האיסור מתפשט בתוך הקדירה ואין מתפשט בחתיכה עצמה ודוקא כשנפל לתוך הקדירה כשהיא מעלה רתיחות או כשנער תיכף לנפילה שאל"כ קודם הרתיחה מתפשט האיסור בחתיכה וכיון שנתפשט האיסור בחתיכה חתיכה עצמה נעשה נבילה וצריך שוב שיעור ס' במי הקדירה לבטל כל החתיכה ור"י מפרש אפי' לא העלתה הקדירה רתיחה אלא כסה החתיכה ממי הרוטב או שניערה בקדירה כנגד מקום שנפל האיסור שם מתבטל האיסור בכל מי הקדירה ומתפשט שם מיד. מא"ז:

דף לד:

פירש"י וכיון דאיפליגי תרי לישני ואיסורא דאורייתא הוא אזלינן לחומרא ולא משערינן בקדירה ועיקר הדבר כמות שהובא לפנינו משערין ליה ולא משערינן במאי דבלעה קדירה מן ההיתרא לפי שאף האיסור נבלע ונתמעט מכמות שהיה כדאמרי' לקמן אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע:

והיכא שנמלח חתיכת בשר עם חלב גמור כתב הרמב"ן דבמליחה אינו מפעפע וכן נראים דברי הרא"ש והטור והגהות אשר"י וראב"ן ורבינו ברוך ולא משערינן בס' מיהו מד"ס י"א שצריך קליפה וי"א שא"צ ולדעת ר"י הלבן והרשב"א ז"ל ואור זרוע והר"ן ז"ל צריך לשער בס' ואם אין בחתיכה ס' תלוי בפלוגתא אם החתיכה עצמה נעשית נבלה או לאו וכן פליגי אם חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה ובחדושי הארכתי והיכא שמלח גיד הנשה ושמנוניתו עם הירך לדברי ה"ג צריך גם ס' כנגד השמנונית במליחה דחשיבא ליה האי שומנו דגיד כחלב גמור וס"ל דמפעפע בכולה חתיכה ע"י מליחה כמ"ד דחלב גמור מפעפע [כמו] שאנו עתידין לבאר לקמן פלוגתייהו בס"ד והביאו דברי ה"ג המרדכי והגהות אשר"י שם מיהו התוס' שם והרא"ש והטור ס"ל דאינו מפעפע כלל וע"י מליחה אינו מפעפע אפי' כדי נטילה שא"צ להחמיר ברותח דמליחה כמו ברותח דצלי ואינו צריך רק כדי קליפה אם נמלח שמנונית עמו אכן דברי מהר"ם גבי חלב שנמלח עם בשר כתב דצריך ביטול בס' עיין לקמן והכי כתב הרא"ש בשם מהר"ם:

דף לה.

כתב הרא"ש היכא דלא קרעיה ובשליה בהדי בשרא ואע"פ שהכחל עצמו אסור לא אמרי' חתיכה נעשית נבלה ואוסר כל החתיכות ויצטרך ששים לבר מכחל וכו' ע"ש באורך:
וכן פי' המיי' בפ"ט מהל' מאכלות אסורו' אפי' קרעו שתי וערב דהא אפי' נתבשל הכחל הוא ועורו אסור ועיין במרדכי באורך:
הלכך אפי' חצי זית חלב או נבלה או פחות בעינן ששים ולא מזלזלינן בשיעורא דרבנן ודוקא דומיא דחלב ונבלה אבל כל דבר שעיקר איסורו דרבנן ולית ביה איסור דאורייתא אפי' כזית וטפי מכזית בטל ברוב בעלמא ולכתחלה נמי מבטלינן ליה כדפי' בפ' בתרא דע"ז. ע"כ מא"ז:

דף לה:

הורה ה"ר יעקב הצרפתי כששחט שלש אווזות ונתנבלה אחת ונתערבה בין שתי השחוטו' ולא הוכרה הנבלה וצוה להשליך אחת לחוץ ושתים לאכול ואמר אבא מרי כי שגגה גדולה שגג וצריך כפרה כדמוכח מתני' דוקא כשמכיר הגיד והחתיכה ואין בהם בנותן טעם וכו' עד ולא אמרי' הוא שנתערב הוא שנפל אלא היכא שנפל מעצמו ודוקא שנפל לאור ונשרף או לים הגדול שאינו בעולם אבל לקח בידים להשליך לאור או בים הגדול אסור וכן אי איתיה בעולם אע"ג דנפלה מעצמה אסור. והרי"ץ הצרפתי כתב שהמורה כוון כשורה וקי"ל אין ברירה. מא"ז:

דף לו:

בדין אכילת גבינה אחר בשר לדברי ר"ת לפי מה שכתבו המפרשים אכל בשר בין של בהמה וחיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו אפי' קנח והדיח פיו עד שישהה כשיעור שמזמן סעודת הבקר עד סעודת הערב שהוא שש שעות וכן כתבו ר"ח ומיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות והרשב"א והרא"ש וטור והר"ן ומרדכי והכי נהוג עלמא וכתב הר"ן מיהו נראה שמי שאכל בשר ושהה קצת ואח"כ מצא בשר בין שיניו שא"צ שהייה כדי סעודה מאותו זמן שנטל הבשר משם אלא מאכילה ראשינה חשבינן ליה לזמן שהוי ומיהו קנוח הפה מיהת צריך ובטעם הדבר למה צריך לשהות כל כך פליגי ואיכא נפקותא בפלוגתייהו דש"י כתב מפני שהבשר מוציא שומן ומושך הטעם עד זמן ארוך ולפ"ז הטעם אפי' אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו ובתוך הזמן אפי' אין בשר בשינים אסור וגם לפי זה אם לא אכל הבשר אלא שלעסו לתינוק א"צ

להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוציא טעם ומיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות נתן טעם לשהייה זו מפני הבשר שבין השינים ולפי דבריו לאחר ששהה כשיעור מותר אפי' נשאר בשר בין השינים וכתב הטור וטוב לאחוז בחומרי שני הטעמים וסמ"ג לאוין קמ"א כתב בשם ר"י דהא דצריך להמתין לאכול גבינה אחר בשר עד סעודה אחרת אינו מדבר בסעודה שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפי' אם סילק מיד ובירך וחזר לאכול מותר שלא חלקו חכמים וכן כתבו בשם ראבי"ה וכ"כ המרדכי ור"ת כתב בשם ה"ג דגבינה אחר בשר מותר לאכול מיד בלי שהייה כלל אלא שצריך קנוח והדחה וכתב המרדכי שכ"ה דעת רא"ם שאפי' באותה סעודה עצמה יכול לאכול גבינה אחר בשר אף בקינוח והדחה והרמב"ן כתב דבשר עוף ואח"כ גבינה שרי למיכל מיד בלא קינוח הפה ובלא נט"י בין ביום בין בלילה אבל בשר בהמה ואח"כ גבינה אסור עד סעודה אחרת ולדברי הרמב"ן גם גבינה אחר חיה מותר לאכול באותה סעודה כמו שמותר לאכול גבינה אחר בשר עוף לדידיה והא דכתב הרשב"א בשם הרמב"ן דגבינה אחר חיה ועוף נאכלין בלי הדחה וקנוח הוא משום דכיון דס"ל להרמב"ן דחיה ועוף דינן שוין והיכא שאכל בשר עוף אחר גבינה או חיה אין טעון הדחה וקנוח הכי נמי לדידיה דאין חלוק בין אכל הבשר קודם גבינה או הגבינה קודם הבשר דינן שוה שאינן צריכין קינוח והדחה:

דף לז.

וכן כתב הרא"ש:

מדברי רבינו ומיי' א"א לברר מאי נינהו גמורות רק שכתב רבינו דצריך שלא יהיו מעורות בגידין אבל מעורות בגידין אסור לאוכלן בחלב כך כתב רבינו פ"ק דיו"ט ובפ' כל הבשר לא הזכיר חלוק זה דמעורות או אין מעורות רק כתב בסתם ואם מצא בה ביצים גמורות מותרות לאוכלן בחלב ויש לדקדק היאך פסק הרי"ף כר' יעקב דמחלק בין מעורות לשאינן מעורות ופליג עם ת"ק דה"ל ר' יעקב יחיד לגבי ת"ק ונמצא פוסק כיחיד לגבי רבים והרי התם גבי אפרוח שנולד ביו"ט פסק כת"ק ולא רצה לפסוק כר"א ב"י דפליג עליה אע"פ דמשנת ר"א ב"י קב ונקי לא רצה לדחות דברי רבים מלפני דברי ראב"י שהוא יחיד והאיך הכא יפסוק כר' יעקב שהוא יחידאה לגבי ת"ק שהוא רבים ועוד למה זה גבי בשר בחלב לא הזכיר חילוק זה בין מעורות לשאינן מעורות אלא כתב בסתם דמותרות לאוכלן בחלב וכמו כן דברי הר"ן צ"ע דבפ"ק די"ט כתב דביצים גמורות שיש להם חלבון וחלמון אע"פ שעדיין מעורות בגידין מותרים לאוכלן בחלב וכאן בפ' כל הבשר כתב הר"ן דכשהן מעורות הן אסורי':

לשון ריא"ז

השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות שנגמר החלמון שלהם אע"פ שהן מעורות בגידין מותרות לאוכלן בחלב שיצאו מכלל בשר וכביצים גמורות הן דומים כמו שביאר מז"ה בפ' ביצה:

דף לז:

הבא לאכול בשר אחר גבינה צריך שיקנח פיו בפת או בכל דבר חוץ מן הקמח ומן הירקות ומן התמרים שאין ראוי לקנח בהם. ומז"ה אומר אף שאר הפירות כתמרים ואין שאר הפוסקים מורים כן וכן צריך להדית פיו במים או ביין וגם צריך לרחוץ ידיו בלילה ולא ביום:

ואם שורה פת במים או ביין ואוכל שפיר מהני לקנוח הפה או אוכל שום דבר שמקנחין בו ושותה מים או יין אח"כ וכן נוהג ר"י. מא"ז:

וצריך נטילה אפי' ביום לפי שנדבק יותר מגבינה עצמה שאין צריכה אלא בלילה. מא"ז:

אכל בשר אחר גבינה הרמב"ן ס"ל דאפי' גבינה אחר בשר עוף וחיה נאכל בלא קינוח והדחה ואצ"ל בשר חיה ועוף אחר גבינה דודאי לדידיה נאכל בלא קינוח והדחה גם ס"ל דדוקא בשר עוף נאכל אחר גבינה ואפי' קודם אבל בשר בהמה שהיא דאורייתא אינה נאכלת בסעודה אחת לא קודם הגבינה ולא לאחר הגבינה לא בלא קנוח והדחה ולא עם קנוח והדחה שבכל ענין אינו נאכל הבשר של בהמה בסעודה אחת עם הגבינה וצ"ע לדבריו באיזה ענין הוי פלוגתא וב"ה בקנוח והדחה דהא לדידיה לא מצינו לעולם קינוח והדחה אם לא יאמר דפלוגתא דא הוי באוכל בשר בהמה וחיה אחר גבינה:

ומיי' כתב דהאוכל בשר בהמה וחיה אחר גבינה צריך קינוח והדחה ואע"פ דבשר חיה לדידיה הוי נמי מדרבנן מ"מ דומה היא לבהמה והחמיר בה לענין זה כמו בשל בהמה אבל אם אוכל אחר גבינה בשר עוף א"צ לא קינוח ולא הדחה ולא נטילה ומדברי הרא"ש והר"ן והטור נראה דבכל ענין צריך קינוח והדחה וקינוח צריך לעשותו בין ביום בין בלילה והדחה לידים אם הוא ביום שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהו סגי אבל אם הוא לילה שאינו יכול לעיין אותם היטב צריך לרחצם והטור כתב בשם הר"ר פרץ שיש לרחצם אף ביום לפי שפעמים שהגבינה שמנה ונדבקת בלחלוחית הידים ולאו אדעתיה. ולר"ת ולה"ג האוכל בשר אחר גבינה אינו צריך לא נט"י ולא קינוח כלל ועיקר יהיה הבשר מאיזה ענין שיהיה ומהר"ם היה נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה עד סעודה אחרת משום מעשה שפעם אחד מצא גבינה בין שיניו והיה מיקל

לאכול בשר עוף אחר גבינה וכשהוא צריך לקינוח רבו המנהגים יש מי שאומר דקינות הוא שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה וכן בכל דבר שירצה חוץ מקמחא ותמרי וירקא לפי שהן נדבקים בחניכים ואין מקנחים יפה ואח"כ ידיח פיו ביין או במים וכתב סמ"ג דיש נוהגים לשרות פת ביין או במים ולאוכלו והוא עולה בשביל קינוח והדתה וכתב הטור דיותר טוב להיות כל א' וא' בפני עצמו. ומצוה מן המובחר היכא שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך להעביר מעל השולחן הלחם וכל המאכל שעלו עם הגבינה על השולחן ואח"כ יביא בשר ויאכל. מא"ז:

דף לח.

מיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות ס"ל נמי כדברי רבינו אך פליג עמו בצלי דלרי"ף לא צריך קריעה כלל לצלי ולמיי' אפי' לצלי בעי קריעה קצת לכתחלה דהיינו קריעה שתי וערב בלא טיחת כותל ובדיעבד שרי ובשם ר"ת כתב הרא"ש ורוב הפוסקים דכחל שקרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשלו אפי' עם בשר בקדרה דחלב שחוטה דרבנן דלמא אתי למיכל בשר בחלב וכיון שהוציא את החלב כל מה שיכול להוציא תו ליכא למיגזר. לא קרעו כהלכותיו אלא שקרעו קצת ובשלו בקדירת בשר בדיעבד שרי לכתחלה אסור לא קרעו כלל ובשלו עם בשר אסור מדרבנן עד ס' וכתל מן המנין ואם בא לבשלו לבדו בלי בשר כלל או שבא לצלותו מותר לכתחלה במקצת קריעה כיון שאין החלב כנוס עוד בכחל כמו שהיה ואע"פ שחוזר ונבלע בתוכו לא גזרו בו חכמים כיון שאין בשר עמו ולא נשתנה טעם הכתל מפני בליעה זו וליכא למיגזר אטו בשר בחלב ומ"מ אין חלוק לקדרה בלא בשר ולצלי דאמאי אית לן לאקולי טפי בצלי מבקדרה בלא בשר דנימא דלצלי לא בעי קריעה. כלל ולקדרה בלא בשר ליבעי קריעה קצת אי משום דנפלט החלב לא שייכא פליטה בצלי אלא בדם משום דמשרק שריק והאור שואבו אבל אם נפל החלב או חלב על הצלי לא אמרי' דנפלט והאור שואבו אלא מפעפע וחוזר ונכנס בתוכו וכן כתב בספר המאור והעיד שמצא מכתב ידו של ר"ת כתוב שם משמו דאין חלוק בין לצלי בין לקדרה בפני עצמו כדאמרי' דלא אשכחן בחלב ושמנונית הפרש בין לצלי בין לקדרה ויש שכתבו בשם ר"ת דלצלי ולקדרה בלא בשר מותר לכתחלה בלא קריעה ומיהו עכ"פ הקדרה שבישל בה הכחל היא אסורה לבשל בה בשר ויש שהיו רגילין ליחד קדרה לכחל בלבד ולמפרשים לפי מה שהבין הר"ן אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשל אף עם בשר בקדרה ואם עבר ובשלו בלא קריעה בין שבשלו בקדרה בלא בשר בין שבשלו עם בשר אוסר עד ס' ולצלי בעי קריעה לכתחלה ואם לא קרעוצלי

למותר ואחרים כתבו בשם רש"י וכמעט רוב הפוסקים הבינו דברי רש"י כך דאם קרעו שתי וערב וטחו בכותל אין לו תקנה לעולם לבשלו עם בשר לכתחלה ולקדרה בלא בשר לכתחלה צריך קריעה שתי וערב וטיחה בכותל ואם לא קרעו וטחו בכותל אפי' בקדרה בלא בשר אוסר שהחלב הנפלט חוזר ונבלע ולצלי צריך נמי לכתחלה קריעה שתי וערב וטחו בכותל מיהו בדיעבד אם לא קרעו מותר לצלי וכתבו כל האחרונים שהמנהג הוא כרש"י בדין כחל ואין לאוכלו בקדרה כלל ועיקר ואפי' בקדרה לבדה אסורה פן יבשלו בה בשר אח"כ ולאו אדעתיה ולצלי אין לאוכלו לכתחלה רק ע"י קריעה שתי וערב וטיחה בכותל וכשבא לחותכו אחר צלייה כשהוא רותח בסכין של בשר שיש עליו [2]טיפת דם ולא נקרע הכחל איכא פלוגתא הר"ן כתב שהוא אסור וכתב שיש מקילין בדבר ואינן נראין בעיני דבריהן:

דף לט.

בדין הלב שלא קרעו ובשלו בקדרה רש"י כתב דלב שבשלו ולא קרעו קירעו לאחר בישולו אף כשנתבשל בקדרה ומוציא את דמו דדם הלב אסור מן התורה או איסור גרידא או כרת כדלקמן בס"ד אבל בשר הלב מותר שהלב חלק ושיע ואינו בולע מהדם וכתב הרשב"א לדברי רש"י אע"פ שהלב חלול ופתוח להכניס ולהוציא דם מ"מ איהו גופיה לא נאסר דשיע היא בין מבפנים בין מבחוץ ואע"פ שיצא דמו לחוץ אינו חוזר ובולע מיהו אם נתבשל לב דהיתר עם הנבלה אין להתיר מטעם דהוא שיע גם מבחוץ ואינו בולע דדוקא לגבי דם הוא דשיע אבל לגבי שמנונית אינו שיע ושפיר בולע מן השמנונית הלכך כשנתבשל עם הנבלה יש לאוסרו משום שמנונית דנבלה שהוא בולע וכל זה מיירי בהיתר הלב עצמו אבל אם היה לב זה בקדרה עם שאר בשר לרש"י אם היה לב עוף והיה דבוק בעוף והעוף שלם עם רגליו וראשו כפי קבלת האחרונים או ראשו אפי' בלא רגליו הפי הנראה מקבלת הראשונים שכל עוף שלם יש בו ס' כנגד דם לבו אז כבר נתבטל הדם באותה החתיכה גופה שלא היה בדם לתת בעוף טעם ואינה נעשית חתיכה דאיסורא והכל מותר אבל אם היה הלב דבוק בחתיכה אחת קטנה שאין בה ששים מדם הלב אז אפי' היתה החתיכה תמיד מכוסה במים נעשית נבלה לדברי רש"י דלדידיה אפי' היתה החתיכה ברוטב בשעת שנפל עליה טפת דם אינה מתפשטת בכל הקדרה אם לא ניער וכסה מיד והיכא שנתן זאת החתיכה עם שאר הבשר בקדרה מיד כשהעלתה הקדרה הרתיחה נעשית חתיכה דאיסורא דעל הרוב אין מנערין תמיד הקדרה וגם אין

[2]צ"ל טיחת בשר

מכסים אותה כפי הצורך ומש"ה צריך שיהיה בקדרה ששים כנגד כל החתיכות וצריך שיהיה ששים זה ברוטב דוקא שאין מין החתיכה כי לדידיה דסבר מין במינו לא בטיל ואין החתיכות שבקדרה שהן מין בשר מועילין לבטל זאת החתיכה רק הרוטב בלבד ע"י סלק את מינו כאילו אינו דהיינו החתיכות שנתבשלו עמו ושאינו מינו דהיינו הרוטב מרבה עליו ומבטלו:

דף לט:

כתב הרא"ש מה שכתב רב אלפס זה הלשון דלא שרי למיכל כבדא שליקא לא שבא לאוסרו אם נעשה כך דמסתמא הלכה כמתני' דתרומות וכר"י בן נורי דכבד אוסרת ואין נאסרת ולא מפליג בין שלוקה למבושלת וכן ר' אמי שלקו ליה ואכל אלא אמנהגא דשדרו ממתיבתא קאי ולא שרי לכתחלה למעבד הכי:

דף מ.

פרש"י בשפודים שלנו שצולין אצל האש אסור לכתחלה ולא שייך לחלק בין תותי בשרא לעלוי בשרא דפעמים מגביה השפוד אצל האש ופעמים משפילין:
וכלי שנשתמש בו איסור ונצטנן אם מותר להשתמש בו היתר בלי הדחה כלל איכא פלוגתא הר"ן והרא"ש שם כתבו די"א בכלים שנשתמשו בהן איסור שרי לאשתמושי בהו צונן דהיתרא בלא הדחה כלל דהא דצונן לתוך צונן מדיח היינו דוקא בגופו של איסור כגון בשר וגבינה שנגעו זה לזה בצונן צריכי הדחה אבל טעם האיסור שמובלע בדופני הכלי אפי' הדחה לא בעי לצונן ודוקא בשאר כלים שאינן של חרס אבל אם הכלי הבלוע מאיסור הוא של חרס אין לו תקנה להשתמש בו בצונן עד שידיחנו דבולעת היא הרבה עד שפולטת אפי' בצונן והראב"ד חולק ע"ז וכתב דכלי הבלוע מאיסור אסור להשתמש בו בצונן אלא ע"י הדחה ואם נשתמש בה בצונן עד שלא הדיח מדיח מה שנתן בתוכה וש"ד ואם הוא מידי דאורחיה בהדחה מותר לתת אותו בתוך כלי איסור על סמך שידיחנו אחר כך וכמו שכתבתי בחדושי ולדעת הראב"ד הסכימו רוב הפוסקים וכל זה מיירי בכלי הבלוע מאיסור שבא להשתמש בו אח"כ היתר צונן אם מותר לכתחלה או לא אבל אם הכלי הזה היא קערה שמלח בה בשר יש פלוגתא אחרינא לדברי התוס' דסברי שקערה שמלח בה בשר והדיחה לאחר הדחתה צוננת היא אז אם נתן בה צונן מדיח הצונן והיא מותרת דכשהוא נגוב בהדחה סגי לה ואפי' למ"ד תתאה גבר דלא עדיף האי קערה מסכין ששחט בה דאיכא דוחקא דסכינא דע"י כן בלע ואעפ"כ מדיח ומשפשף

או הסכין או מה שחתך בו ומותר ואם נתן בה רותח בין רותח נגוב בין רותח לח סגי לה בקליפה ואם מה שנתן בקערה הוא לח גמור אז צריך ס' כדי קליפה באומד יפה ולדברי הראב"ד שאמר דקערה שמלח בה בשר אסור להשתמש בו צונן ואפי' בהדחה לא סגי לה דרותחת והרי הוא כצונן לתוך רותח ולא סגי לה בהדחה אם נשתמש בו בצונן בעי קליפה אף לאחר הדחה וכן אם נתן בו רותח נגוב ג"כ לא צריך אלא קליפה כיון שהוא נגוב וגם הקערה נגובה אע"פ ששניהם רותחים אבל אם אותו רותח הוא דבר שיש בו רוטב כמו בשר רותח שא"א בלא רוטב קצת צריך שיטול את מקום מגעו שהוא יותר מכדי קליפה ואם הוא לח גמור כרוטב של היתר אז משערינן בכולה קערה אע"פ שהודחה הקערה כיון דלדידיה אע"פ שהודחה לעולם רותחת היא ודעת הטור היא שמותר להשתמש בקערה שמלח בה היתר צונן בלי הדחה ואצ"ל בהדחה:

דף מ:

בדין דגים שעלו בקערה דמותר לאוכלן בכותח איכא פלוגתא ריב"ן חתנו של רש"י אליבא דרש"י פי' דדוקא דגים שעלו רותחין בקערה של בשר כגון שלאחר שצלאן נתנן בקערה של בשר בת יומא מקונחת משמנונית בשר מותר לאוכלן בכותח שיש בו נסיובי חלב דאין בדגים אלא טעם שני של בשר שהבשר שנשתמש בקערה נתן טעם בקערה והקערה נתן טעם בדגים וטעם שני דהיתר אינו טעם כדבעי' למימר לקמן בס"ד אבל אם נתבשלו הדגים בקדרה של בשר אפי' נתבשלו לבדם אסורין לאוכלן בכותח דכי נתבשלו בקדרה עקר הטעם שהיה בקדרה נפלט ממנה ובלעו בדגים נמצא שיש בדגים טעם ראשון של בשר ואסור לאוכלן בכותח ור"ת פי' דאפי' נתבשלו הדגים בקדרה של בשר ולא היה בקדרה בשר מותר לאוכלן בכותח טפי ממה שנתנם בקערה של בשר רותחין דכי נתנם בקערה של בשר רותחין איכא בדגים טעם שני של בשר שהבשר נותן טעם בקערה והקערה בדגים והכא שנתבשלו בקדרה של בשר איכא בדגים טעם שלישי כי הבשר נתן טעם בקדרה ועתה הקדרה נותנת טעם במים והמים נותנין טעם בדגים הלכך כ"ש הוא שיש להתיר לאוכלן בכותח היכא שנתבשלו בקדרה של בשר במים לבדם בלי בשר כלל מיהו אם ניצלו במחבת של בשר ביובש בלי שמן ורוטב כלל או אם נצלו בשפוד של בשר ב"י שיש בו שמנונית הבשר בלוע והדגים בולעין אותו טעם דהוי טעם זה שבדגים טעם ראשון אז אסור לאוכלן בכותח וכן אם נתבשלו עם בשר בקדרה של בשר דבלעי הדגים טעם הבשר עצמו אסורין לאוכלן בכותח מיהו (בין) [אם] צלאן במחבת עם שמן כנהוג נראה דחשיב כמו בשלן בקדרה של בשר שאע"פ שנוגעים

לפעמים במחבת כיון שיש שם שמן הטעם של המחבת יוצא תחלה לשמן ומשמן יוצא לדגים:

דף מא.

ורבינו יהודה ב"ר יצחק כתב בשם רש"י שיש להחמיר שלא להניח שני תבשילין של בשר וחלב סמוך זה לזה בתיבה אחת שמא יתערבו ולא ידעו אם לא שיכסנו בטוב ומיהו בדיעבד דלמא לא מחזקי' איסורא ושרי. מא"ז:

רש"י פי' דמליח שאינו נאכל מחמת מלחו קרוי כשמולחין בשר להצניע שאינו נאכל אלא עד שישרוהו במים וידיחוהו היטב. וה"ר ישראל פי' דלא מקרי אינו נאכל מחמת מלחו אלא שנמלח כגון עבוד שמולחין אותו לצורך הדרך ור"ת פירש דכל המליחות שלנו שמולחין לקדרה קרוי אינו נאכל מחמת מלחו ורוב הפוסקים כתבו כך כר"ת וכ"כ הרא"ש והר"ן בשם גאונים אחרים ומיהו גבי ציר שנפל על דבר אחר שאוסרו כדבעינן למימר לקמן בס"ד לא שייך לראות אם ציר זה בא ממליח שנאכל מחמת מלחו או לאו דאפי' לא היה הבשר מליח שנוטף זה הציר ממנו מליח כי אם מעט אוסר דאותו ציר גופיה רשיב רותח דהרי אינו נאכל כך מחמת מלחו כך כתבו הגהות אשר"י ומרדכי. גבינות שמלחום חושבן ר"י אינם נאכלים מחמת מלחן אבל לאחר שנרחצו תו לא חשבינן אין נאכלין מחמת מלחן מא"ז:

דף מא:

בשר או גבינה שיש זמן מרובה קצת שנמלחו ועדיין הם לחין ויש בהם לחלוחית במלח או בציר שעליהם יש לחושבם כרותח לענין דברים שיפלו בהם או עליהם אבל אם הם יבשים וניכרין לעינים שאין בהם לחלוחית כלל אין לחוש ואם חוזר ומתלחלחים ע"י מים יש לחוש:

בדין שפוד שצולין בו בשר תמיד בלא מליחה איכא פלוגתא אם צריך הכשר בין פעם זו לפעם אחרת שהוא בלוע מן הדם שיצא מן הבשר הראב"ד כתב דהשפוד ודאי אסור לצלות בו פעם אחרת שהוא בלוע מן הדם שיצא מן הבשר וכשהוא חוזר וצולה בו בשר הדם נפלט מן השפוד לבשר ואוסרו גם הבשר עצמו שצולין בשפוד זה בפעם ראשונה נאסר דמכי חיים בשרא דאיב דמא עלויה דשפודא ובלע ליה האי שפוד ושפוד של מתכת חם מקצתו חם כולו וכשהוא חם במקום מגולה שאין שם בשר חם נמי במקום שהבשר עליו ונמצא שהבשר בולע מן השפוד כשנגמר פליטת בשר ולפ"ז הענין אין

אדם רשאי להשהות הצלי על גב השפוד אפי' רגע אחר שנגמר פליטתו אלא תיכף בעוד שהוא זב מוציאו מן האור ומחתכו מעל גב השפוד דכיון שעדיין הוא זב כל זמן שפולט אינו בולע ואצ"ל שיהא אסור להשהות הצלי כלל אע"פ שהעבירוה מעל האור דכיון שהשפוד ודאי אסור חוזר ופולט בצלי ואוסרו והרמב"ן כתב דבשר עצמו אינו נאסר אפי' מניחו ע"ג האור לאחר פליטת דמו כי מה שהוא בולע מן השפוד הוא פולט דכבולעו כך פולטו אבל השפוד ודאי נאסר לתתו בתוך התבשיל ששפוד עצמו אסור וגם אסור להשהות השפוד בצלי כלל לאחר שהעבירוה מעל האור שחוזר השפוד ונפלט בבשר ואין לומר תו כבולעו כך פולטו דאינו עוד על האור ואפשר דאע"פ שהשפוד אסור ליתנו בתבשיל או להניח הבשר עליו לאחר שנצלה משום דליכא למימר תו כבולעו כך פולטו מ"מ [מותר] לחזור ולצלות בו בשר אחר דאע"פ שהשפוד נפלט בבשר מ"מ האור שואבו דכבולעו כך פולטו וסמ"ג לאוין קל"ז אוסר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שאינו נצלה כל צרכו מפני דם שלו שנבלע בסכין והרא"ש פסק שהשפוד מותר לגמרי שהאור שואב הדם ואינו מניח השפוד לבלוע הדם כלל וכתב הטור י"ד סי' ע"ו ה"ה שיתיר הרא"ש נמי הסכין שחתך בו הצלי קודם גמר צלייתו:

כתב הרא"ש רש"י כתב בשם ה"ג דדוקא נקט תרי גללי דמלחא כלומר מעט מלח אבל מלח הרבה פוסק כח הדם ועושהו כמים ומתערב עם שומן ולפי שאין אנו בקיאין בדבר שלא להרבות ושלא למעט הלכך אין ליתן כלי תחת הצלי עד שימלחנה וישהה במלח כדי צלייה:

דף מב.

כתב הרא"ש ויש לי ללמוד מכאן שאם עשה גבינות בדפוס העובד כוכבים ומלחו בתוכו אינם נאסרות דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל דאין שייך מליח בעץ ולא נאסר העץ ע"י מליח כרותח ומעשים בכל יום דמלח הנתון בקערה שמשתמשין בה בשר לוקחין ממנה לתת בתוך חלב ולא חיישינן שמא בלע הקערה:

דף מב:

התוס' פסקו דמותר למלחן עם שאר בשר דאע"פ שאין להם דם אין בולעים מדם שאר הבשר דדמא משרק שריק ולא דמו לדגים דרפו קרמייהו וכ"כ הרא"ש שם והרשב"א יהיב טעמא אחרינא משום דאע"ג דאין בבני מעים דם יש בהן ציר וכל עוד שפולטין ציר לא בלעו מדם הבשר ואין נמנעין ולפי טעם התוס' שכתבו דמותר למלוח אותם בבשר

משום דקשו קרמייהו א"כ קוליא שיש בו מוחא דרפי קרמא יהיה אסור למולחה עם בשר וכן כל כיוצא בזה אבל לפי סברת הרשב"א ניחא ורבינו יואל וא"ז והרבה מן הגאונים שהביא המרדכי שם סברי דאסור למלוח אלו בני מעים עם בשר וכתב המרדכי דה"ה קוליא שיש בה מוח שאסור למולחה עם בשר דדמו לדגים ועופות שמלחן זה עם זה:

כתב הרא"ש כתב רב אחא משבחא אם מלח על גבי כלי שאין מנוקב הבשר אסור והכלי צריך שבירה. וא"ז כתב היינו דוקא כלי חרס אבל כלי עץ סגי בהגעלה. ואע"ג שלא שהה כ"א מעט צריך הגעלה וכלי מניקב נמי צריך להשים בשולי הכלי עצים שיהא הפסק בין שולי הכלי כשיעור שלא יגע הציר בבשר התחתון:

מיי' וסמ"ג וטור כתבו שצריך לנפץ הבשר מן המלח ואח"כ ידיחני וכתב בהגהת מיי' הטעם כדי שלא יהא המלח דם ויהיו המים דם והוי להו כרותח ונאסר הכלי והבשר הלכך מנפץ תחלה להתיש כח חריפת המלח משמע מדבריו דהיכא שנתנו בכלי אחר ניפוץ אינו אוסר הכלי אע"פ שיש עליו לחלוחית הדם אבל מדברי אחרים נראה דאף לאחר ניפוץ יש לאסור הכלי כשנתן שם הבשר לאחר מליחה עם לחלוחית הדם שעליו דאכתי ציר בלוע מדם איסור הוא והרא"ם כתב דניפוץ המלח הוי במקום הדחה אחרונה וסגי בחד מינייהו או ניפוץ או הדחה ולא נהגו העולם כוותיה:

דף מה.

לשון ריא"ז

ולא יטול הכהן מעצמו ואף לא ישאל חלקו בפיו עד שיתנו לו מאליהן. והכהנים הצנועים היו מושכין ידיהן מלקבל אף כשנותנים להם ויש כהנים מחכמי התלמוד שלא היו מקבלין אלא בערב יוה"כ כשיש רוב בשר וכדי להחזיק עצמם בכהונה:

שאלו לרש"י על זרוע ולחיים וקיבה למה לא נהגינן ליתן לכהן ומשנה שלימה שנוהגין אפי' שלא בפני הבית ונהגו בהן אמוראי בתראי והשיב מי ימחה ביד הנותנין והנותן תבא עליו ברכה אבל נהגו העם כר' אלעאי דאמר עליהם ועל ראשית הגז דאין נוהגין אלא בארץ. מא"ז:

לשון ריא"ז

מתנות הללו נותנין אפי' לכהנת ואם היה בעלה ישראל אוכל בשבילה. מתנות הללו אינן טובלין כמו שטובלין התרומות והמעשרות ומותר לאכול הבשר אף עד שלא הורמו. כהן ששחט לעצמו פטור מן המתנות ואם שחט למכור לאחרים שתים ושלש שבתות פטור מכאן ואילך חייב ואם קבע מקום למכור בשוק חייב במתנות לאלתר ואם אינו

מפריש מתנות חייב. הלוי הוא ספק אם הוא חייב במתנות ואם לאו ומספק אין מוציאין מידו ואם הוציאו מידו שלא כדין הוציאו ומחזירין לו כמבואר בקונט' הראיות:

דף מו:

כתב הרא"ש לא ידענא למה הביא רב אלפס האי פיסקא הכא אע"ג דלענין השחיטה הלכה כר' חנינא לענין לחי הלכה כמתני' ועוד דאיכא שנויא אחרינא דמוקי תרוייהו כרבנן ועוד דליכא פלוגתא בלחי דנטילת הלחי שוה בכולם: